

Ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

‘Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham’

Bijlage IIIa Toelichtingsnota

Vlaamse
overheid

DEPARTEMENT
OMGEVING

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	2
2	Inleiding.....	3
3	Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan.....	4
4	Planningscontext	5
4.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.....	5
4.1.1	De bindende bepalingen.....	5
4.1.2	Het richtinggevend gedeelte	5
4.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur.....	6
4.1.4	Het afbakeningsproces in de regio Schelde-Dender.....	6
4.2	Relatie met andere beleidsbeslissingen.....	6
4.2.1	Relevante beslissing van de Vlaamse Regering	6
4.3	Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen	8
4.3.1	Provinciaal ruimtelijk structuurplan Oost-Vlaanderen	8
4.3.2	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Destelbergen.....	8
4.3.3	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Melle.....	9
4.3.4	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Wetteren.....	9
5	Bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied	10
5.1	Situering van het plangebied	10
5.2	Deelstructuren / Cluster Bastenakkers-Ham.....	11
5.2.1	Fysisch systeem	12
5.2.2	Agrarische structuur.....	14
5.2.3	Natuurlijke structuur.....	14
5.2.4	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	15
5.3	Deelstructuren / Voormalige ontginningsput Melle.....	17
5.3.1	Fysisch systeem	19
5.3.2	Agrarische structuur.....	21
5.3.3	Natuurlijke structuur.....	21
5.3.4	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	23
6	Bestaande feitelijke en juridische toestand	24
6.1	Bestaande feitelijke toestand.....	24
6.2	Bestaande juridische toestand	24
7	Verantwoording van het planvoorstel.....	26
7.1	Visie en gewenste ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven	26
7.2	Verantwoording voor opname van de gebieden in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.....	27
7.2.1	Deelgebied Cluster Bastenakkers-Ham.....	27
7.2.2	Deelgebied Voormalige zandwinningsput Melle.....	30
8.1.2.	Inhoudelijke aspecten plan-MER Sigmaplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham	32
9	Ruimtebalans	37
10	Stedenbouwkundige voorschriften.....	38
10.1	Vertaling naar verordenende stedenbouwkundig voorschriften.....	38
10.2	Op te heffen stedenbouwkundige voorschriften	41

2 Inleiding

Voorliggend document is een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in de zin van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Een ruimtelijk uitvoeringsplan bevat volgens de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening):

- een grafisch plan dat aangeeft voor welk gebied of welke gebieden het plan van toepassing is: het grafisch plan is opgenomen als bijlage I.
- de bijhorende stedenbouwkundige voorschriften inzake de bestemming, de inrichtingen en/of het beheer, en, desgevallend de normen, vermeld in het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid: de stedenbouwkundige voorschriften zijn opgenomen als bijlage II.
- een weergave van de feitelijke en juridische toestand: die is opgenomen in deze toelichtingsnota.
- de relatie met het ruimtelijk structuurplan of de ruimtelijke structuurplannen waarvan het een uitvoering is: die is opgenomen in deze toelichtingsnota.
- in voorkomend geval, een zo limitatief mogelijke opgave van de voorschriften die strijdig zijn met het ruimtelijk uitvoeringsplan en die opgeheven worden: die zijn opgenomen in deze toelichtingsnota.
- in voorkomend geval, een overzicht van de conclusies van (a) het planmilieueffectenrapport, (b) de passende beoordeling, (c) het ruimtelijk veiligheidsrapport, (d) andere verplicht voorgeschreven effectenrapporten: het plan-MER en de passende beoordeling is opgenomen als bijlage V. Een ruimtelijk veiligheidsrapport is niet vereist. Deze toelichtingsnota bevat de watertoets.
- in voorkomend geval, een register, al dan niet grafisch, van de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing, of een compensatie, vermeld in het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid. Het register van percelen is opgenomen als bijlage IV.
- in voorkomend geval, een register, al dan niet grafisch, van de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een gebruikersschadecompensatie vermeld in het decreet van 27 maart 2009 houdende vaststelling van een kader voor de gebruikerscompensatie bij bestemmingswijzigingen, overdrukken en erfdienstbaarheden tot openbaar nut. Het register van percelen is opgenomen als bijlage IV.

Het grafisch plan (Bijlage I) en de erbij horende stedenbouwkundige voorschriften (Bijlage II) hebben verordenende kracht. De teksten en grafische plannen van de toelichtingsnota (Bijlage IIIa en IIIb) hebben geen verordenende kracht, maar behouden hun waarde als inhoudelijk onderdeel van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het register van percelen met betrekking tot planschade, planbaten, kapitaal- of gebruikersschadecompensatie heeft een informatief karakter (Bijlage IV).

3 Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan

De doelstelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan is :

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zoals nader uitgewerkt in de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio Schelde-Dender;
- de richtinggevende en bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan van het Scheldebekken;
- de richtinggevende en bindende bepalingen inzake het geactualiseerde Sigmoplan
- de bepalingen inzake het decreet op het Natuurbehoud over het nemen van maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van Europese richtlijnen.

Het plan legt de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vast op perceelsniveau.

4 Planningscontext

4.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

4.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

4.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: “Vlaanderen open en stedelijk”

Met de metafoor ‘Vlaanderen, open en stedelijk’ wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

4.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratie-overschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert.

Het coördinatieplatform bepaalt jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

4.1.4 Het afbakeningsproces in de regio Schelde-Dender

Voor de buitengebiedregio Schelde-Dender werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2006. Het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma werd van oktober 2007 tot januari 2008 voor advies voorgelegd aan de betrokken gemeenten, provincies en belangengroepen.

De Vlaamse Regering nam op 28 november 2008 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma en de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover.

Op 28 november 2008 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 21900 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan geeft verder uitvoering aan de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos zoals die in het kader van de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor de buitengebiedregio Schelde-Dender werd uitgewerkt en is één van de acties uit het operationeel uitvoeringsprogramma.

Op basis van verder onderzoek en overleg worden de krachtlijnen van de ruimtelijke visie nader uitgewerkt en geconcretiseerd tot een afbakeningsplan op perceelsniveau. De opmaak van het plan gebeurt in overleg met de betrokken lokale besturen en natuur- en landbouworganisaties.

4.2 Relatie met andere beleidsbeslissingen

4.2.1 Relevante beslissing van de Vlaamse Regering

Sigmaplan

De beslissingen van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 en van 28 april 2006 verklaarden alle werken en handelingen in het kader van het geactualiseerde Sigmaplan van dwingend groot openbaar belang. Daarbij werd het Meest Wenselijk Alternatief (MWeA) bekrachtigd alsmede de instandhoudingsdoelstellingen en de flankerende maatregelen voor landbouw en recreatie. Tenslotte werden de projecten vastgelegd die ten

laatste in 2015 op het terrein van start moeten gaan. De Vlaamse Waterweg NV werd belast met de coördinatie van de voorbereiding en met de realisatie van de projecten. De Vlaamse minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening werd belast met de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de gebieden die betrekking hebben op deze eerste fase.

Het Sigmapijn Bastenackers behoort tot deze projecten. Daarbij is Bastenackers het meest stroomopwaartse overstromingsgebied op de Beneden-Zeeschelde.

In uitvoering van het MWeA van het Geactualiseerde Sigmapijn zouden de waterkeringen langs het volledige traject van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle verhoogd moeten worden tot op niveau 8.00 meter TAW. Conform de beslissing van de Vlaamse regering zijn afwijkingen van het MWeA mogelijk indien hetzelfde veiligheidsniveau wordt bekomen².

In grote lijnen zijn de waterkeringen langs het stroomopwaartse gedeelte (Gentbrugge – Heusdenbrug) van het traject nog niet op hoogte, deze langs het stroomafwaartse gedeelte wel (Heusdenbrug – Ringvaart). De dijken en keermuren die nog niet op hoogte zijn, worden gekenmerkt door een kruinniveau van ongeveer +7.50 meter TAW. De verhoging van dijken en andere waterkeringen zoals keermuren en de daaraan gekoppelde ruimte-inname moet worden afgestemd aan de lokale omgeving.

Daarnaast moet een minimaal niveau van de waterbodem van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle onderhouden worden met het oog op voldoende buffering en garantie van voldoende afwatering in het kader van het MWeA. Het traject van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle is op heden sterk aangezand. Reden hiervoor is het wegnemen van het bovendebiet in de jaren 1980 en de historische achterstand op vlak van onderhoudsbaggerwerken. De aanzanding is het sterkst uitgesproken in het meest stroomopwaartse deel van het traject. Daar bevindt de huidige bodem zich meer dan 4 meter boven het oorspronkelijke bodemniveau (ca. +0.00 meter TAW).

In het inrichtingsplan voor Zeeschelde Gentbrugge-Melle vormt de nieuwe sluis een 'Sigmakering' (structuur die de vereiste waterkeringshoogte van het Geactualiseerde Sigmapijn behaalt). De noodzaak van het verhogen van de waterkeringen tussen Gentbrugge en de nieuwe sluis vervalt hierdoor. Op een beperkte zone tussen de nieuwe sluis en de reeds ophoogde dijken tussen de nieuwe sluis en de Ringvaart na, voldoen de bestaande dijken in het stroomafwaartse gedeelte reeds aan de vereiste veiligheidsdoelstellingen.

Het hernemen van onderhoudsbaggerwerken op het deel van het traject tussen de nieuwe sluis en de Ringvaart, buiten het plangebied, kadert in het garanderen van het minimale niveau van de waterbodem (0 meter TAW) met het oog op voldoende buffer (in combinatie met de aangetakte voormalige zandwinningsput van Melle) en het verzekeren van de afwatering.

De slikken en schorren langs de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle werden opgenomen in de IHD-balans³ bij de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) in het kader van het Natuurdecreet, de Vlaamse doorvertaling van Europese wetgeving. Het wegnemen van deze verboden te wijzigen vegetaties, door het uit het getij halen van een deel van de Schelde, vereist derhalve een compensatie op een andere locatie teneinde het behoud van de natuurbalans. Binnen het plan geldt verder geen natuurdoelstelling.

In het MWeA van het Geactualiseerde Sigmapijn is Bastenackers opgenomen als GOG met behoud van het huidige landgebruik. Het gebied Ham, onderzocht als potentieel overstromingsgebied (POG) tijdens de planvormingsfase van het Geactualiseerde Sigmapijn, is niet weerhouden als GOG in het MWeA.

In de zoektocht van praktisch uitvoerbare inrichting van het GOG Bastenackers, wordt altijd de veiligheidsbijdrage van GOG Bastenackers, zoals voorzien in het MWeA, als dwingende randvoorwaarde gehanteerd. Deze veiligheidsbijdrage kan uitgedrukt worden in een gunstige daling van de waterstand in de Zeeschelde tijdens stormtij ten gevolge van de werking van het GOG.

De grenscorrecties in het noorden van GOG Bastenackers leiden tot het toevoegen van het gebied Ham als GOG, zodat de vereiste bijdrage aan de veiligheidsdoelstellingen behouden blijft.

² Het plan om in plaats van de dijkverhogingen van het meest wenselijke alternatief van het Geactualiseerde Sigmapijn de bouw van een sluis te voorzien om de veiligheid tegen overstromingen te garanderen werd door het Waterbouwkundig Laboratorium doorgerekend met het Sigmamodelinstrumentarium (Coen et al. 2012) en aan de veiligheidstoets onderworpen.

³ Voor het Zeeschelde-estuarium zijn in het rapport Adriaensen et al. (2005) instandhoudingsdoelstellingen op systeem-, habitat- en soortniveau opgesteld. Deze doelstellingen moeten niet alleen gerealiseerd worden binnen de aangeduide Speciale Bechermingszones (SBZ) maar binnen de vallei van de Zeeschelde en haar zijrivieren, dus ook binnen ZGM (zie ook paragraaf 7.5.3.1). De instandhoudingsdoelen werden op 22 juli 2005 door de Vlaamse regering bekrachtigd.

Bekkenvoortgangsrapport Benedenscheldebekken 2009

Naast het doel van het behalen van de vereiste veiligheidsdoelstellingen in het kader van het Geactualiseerde Sigmaphan, voegt actie A 1.3.2b volgende doelen toe: pleziervaart, natuurbehoud/- aanleg en recreatie.

De actie uit het bekkenbeheerplan legt duidelijk de link tussen beide projecten (Zeeschelde Gentbrugge-Melle en het Sigmaphan Bastenackers) en geeft tegelijk ook een andere/bijkomende invulling aan het Sigmaphan Bastenackers dan oorspronkelijk voorzien was volgens het MWeA.

Tijdens de opmaak van het inrichtingsplan voor GOG Bastenackers, meer bepaald het toevoegen van Ham als GOG, werd een opportuniteit bekomen om de aanleg van getijdennatuur – die volgens actie A 1.3.2b voorzien was in het laagst gelegen deel van Bastenackers – in GOG Ham te voorzien.

4.3 Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen

4.3.1 Provinciaal ruimtelijk structuurplan Oost-Vlaanderen

Het provinciaal ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 18 februari 2004 en herzien op 25 augustus 2009 en 18 juli 2012. Deze wijzigingen houden geen verband met de opties in voorliggend plan.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De Scheldevallei wordt beschouwd als de drager van natuur en recreatief medegebruik binnen de ecologische randvoorwaarden. Plaatselijk kan het recreatief medegebruik sterker uitgewerkt. Dit houdt consequenties in naar het gebruik van deze valleien. Het ruimtelijk beleid wordt door de provincie als volgt geformuleerd:
 - Het weren van bijkomende bebouwing is primordiaal.
 - Er wordt geopteerd voor het maximaal behoud en/of versterking van de landschapswaarden in de vallei en accentuering van de waardevolle sites (o.a. meanders, steilranden).
 - Op de hellingen aan de valleiranden kunnen geen nieuwe bedrijfszetels of glastuinbouw ingeplant worden.
 - Het behoud van de bestaande openruimtecorridors tussen de nederzettingen staat voorop.
 - De valleigebieden zullen meer toegankelijk gemaakt worden voor fietsers en wandelaars.
 - Intensievere vormen van openluchtrecreatie kunnen worden voorzien op de raakvlakken van de nederzettingsstructuur en de groene vingers.
- Valorisatieperspectieven voor het traditioneel landschap: De Scheldevallei stroomafwaarts Gent:
 - Behoud resterende natuurrelicten.
 - Vrijwaren van bebouwing van om het even welke aard in de valleigebieden.
 - Beheersen van de recreatiedruk.
 - Bijzondere aandacht voor de gradiënten en toposequenties in het landschap.
 - Accentueren van de waardevolle (taluds, meanders, donken) in hun omgeving.
 - Gedifferentieerde aanpak voor de verschillende riviersegmenten.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is in overeenstemming met de visie en doelstellingen van het provinciaal ruimtelijk structuurplan.

4.3.2 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Destelbergen

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Destelbergen werd goedgekeurd op 30 april 2008.

Volgende elementen uit het gemeentelijk structuurplan zijn relevant voor het plangebied:

- De Scheldevallei is een centraal gegeven binnen de gemeente Destelbergen en moet naar de toekomst toe de functie van drager van de open ruimte en natuurlijke structuur blijven behouden. Dit moet gebeuren door dit gebied maximaal te vrijwaren van nieuwe zonevreemde functies en aldus het geheel als entiteit te versterken. Daarbij komt nog dat de natuurlijke

structuur moet verstevigd worden door verbindingen te maken met andere bestaande of te ontwikkelen waardevolle elementen van deze natuurlijke structuur.

- De agrarische gebieden binnen de Scheldevallei hebben een extensiever beheer, gezien het natte karakter en de grote natuurlijke waarde.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is in overeenstemming met de visie en doelstellingen uit het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

4.3.3 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Melle

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Melle werd goedgekeurd op 8 december 2011. Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De gemeente stelt in haar structuurplan dat er plannen goedgekeurd zijn om de zandwinningsput om te vormen tot gecontroleerd overstromingsgebied.
- De grote open ruimte van de Scheldevallei dient maximaal beschermd te worden.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is in overeenstemming met de visie en doelstellingen uit het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

4.3.4 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Wetteren

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Wetteren werd goedgekeurd op 22 augustus 2000. Dit plan werd integraal vervangen door een nieuw gemeentelijk structuurplan dat goedgekeurd werd op 22 oktober 2015.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De Scheldevallei is een grensoverschrijdende natuurlijke en ecologische verbinding op Vlaams niveau. Delen van de Scheldevallei zijn in het Vlaams ecologisch netwerk (VEN) opgenomen als grote eenheid natuur (GEN).
- Het gebied ten zuiden van Ten Ede wordt beschouwd als visueel waardevol open landbouwgebied. Het vertoont een belangrijke visuele samenhang en is als dusdanig beleefbaar. Om die reden worden beperkingen opgelegd ten aanzien van op te richten agrarische constructies. Nieuwe zetels zijn uitgesloten.
- Het gebied Neerhekkers-Bastenackers is een waardevolle open ruimte in de Scheldevallei.
- Om de natte valleigronden in Ham enigszins te verdrogen zijn verschillende percelen met populieren aangeplant. In de overige delen beperken de agrarische activiteiten zich tot natte graslanden, waardoor het gebied een belangrijke ecologische en landschappelijke waarde bezit.
- Het behoud van de natuurwaarden van Ham staat voorop, zoals eveneens beoogd met de realisatie van het gereduceerd gecontroleerd getijdengebied. Verschillende nieuwe infrastructuren voor zachte recreatie maken er de natuur aan de rand van het centrum beleefbaar en toegankelijk voor educatieve doeleinden.
- Om het zwaar verkeer doorheen het centrum van Wetteren aan te pakken suggereert de gemeente de bouw van een bijkomende brug over de Schelde ter hoogte van Voordestraat.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is in overeenstemming met de visie en doelstellingen uit dit gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

5 Bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied

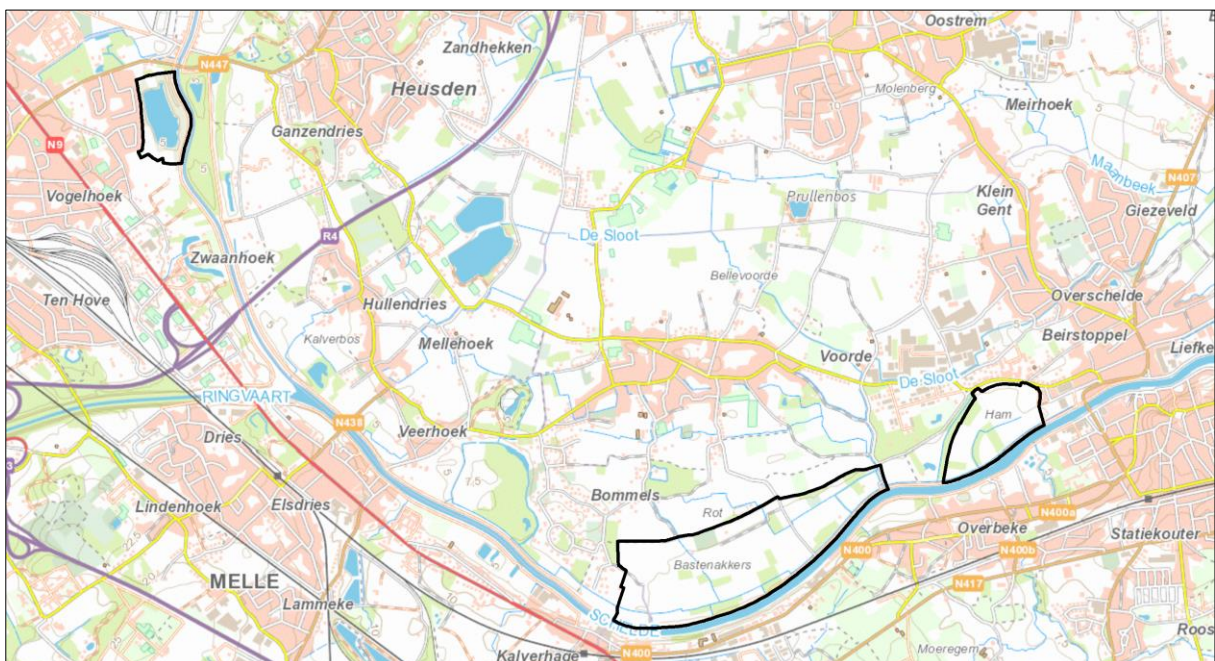
5.1 Situering van het plangebied

Het plangebied bestaat uit 2 ruimtelijk van elkaar gescheiden deelgebieden: 'Cluster Bastenackers-Ham' en 'Voormalig ontginningsgebied Melle'

Het deelgebied 'Cluster Bastenackers-Ham' wordt begrensd door de Schelde, het landbouwgebied ter hoogte van Melleham, de oude Scheldemeander rond Melleham, het woonpark 'Bommels', de voetweg van Bommels via Rot naar Neerhekkers, Coopallaan en de kern van Overschelde.

Het deelgebied 'Voormalig ontginningsgebied Melle' wordt begrensd door de Schelde, de grens van het ontginningsgebied met het meer zuidelijk gelegen natuurgebied, de wijk Melle-Vogelhoek en de N447.

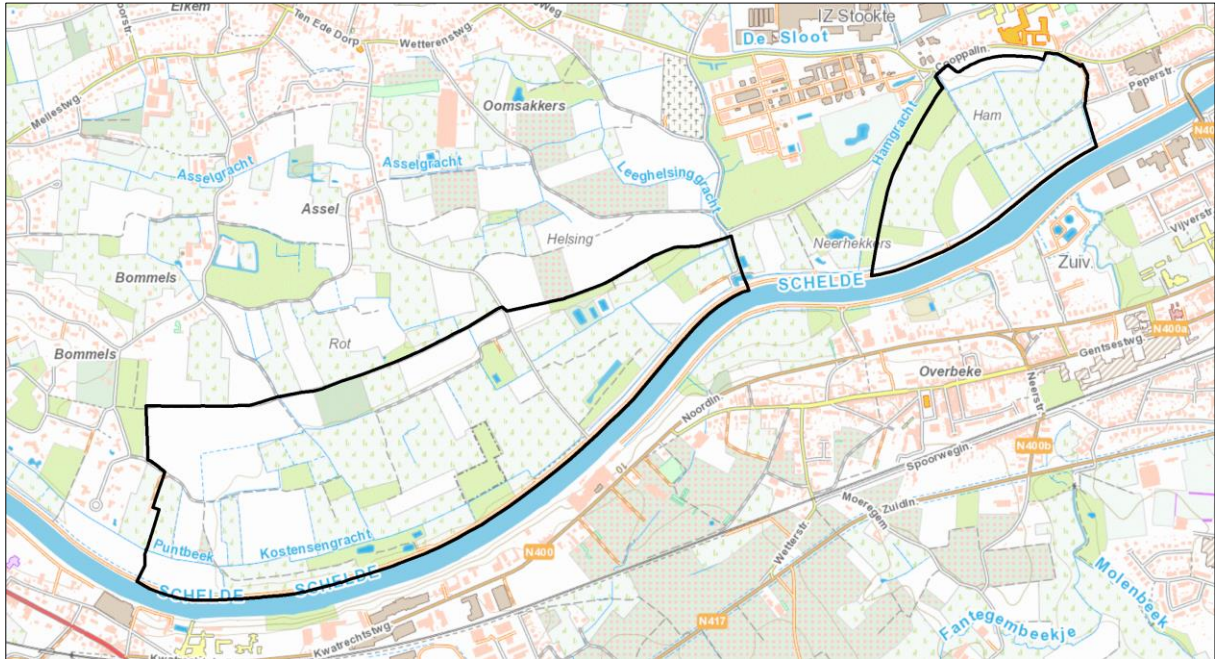
Situering plangebied

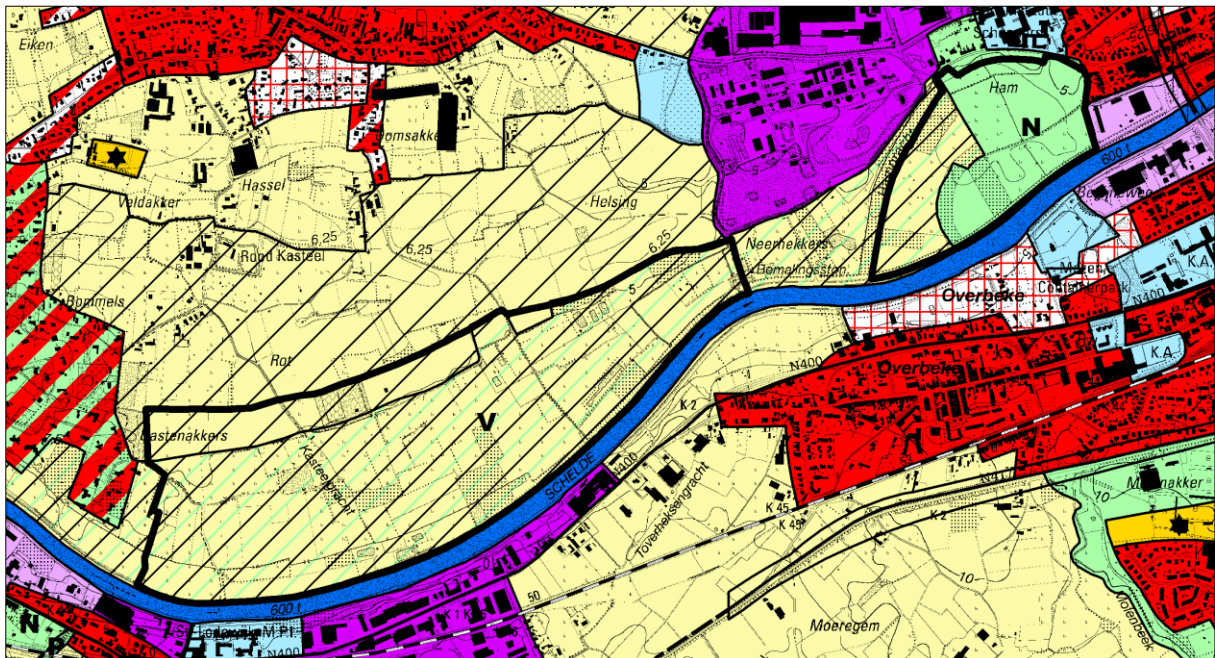
5.2 Deelstructuren / Cluster Bastenackers-Ham

Het deelgebied 'Cluster Bastenackers-Ham' wordt begrensd door de Schelde, het woonpark 'Bommels', de voetweg van Bommels via Rot naar Neerhekkers, Cooppallaan en de kern van Overschelde.

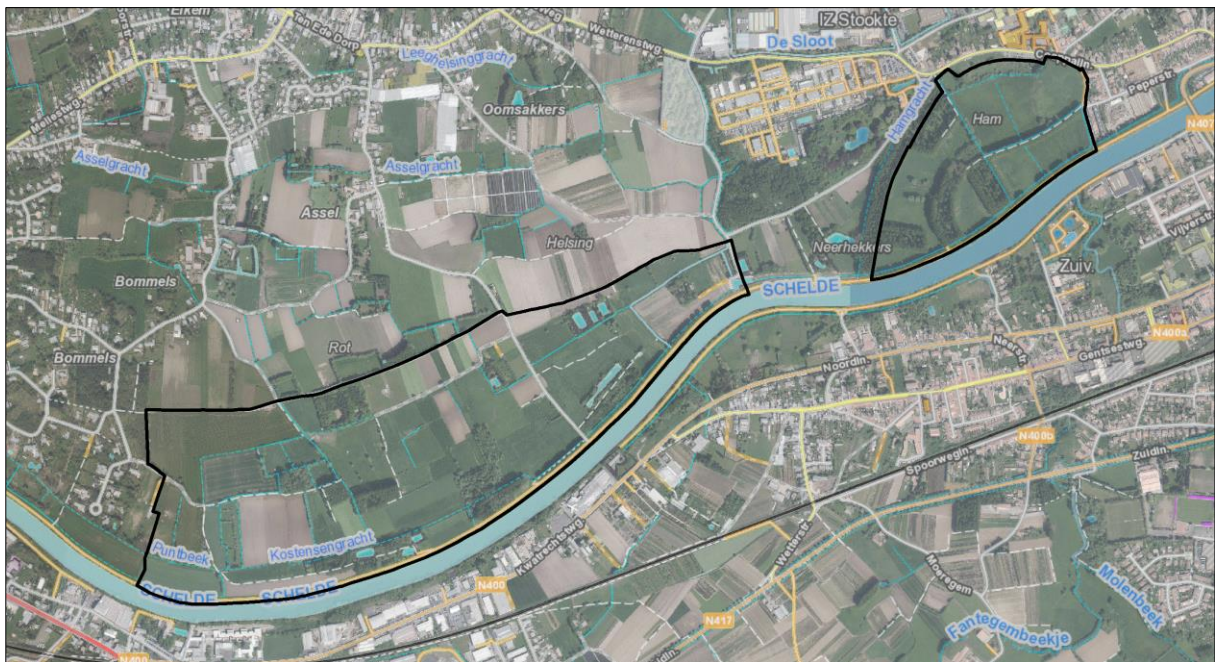
Situering deelgebied Bastenackers-Ham

Gewestplan deelgebied Bastenackers-Ham

Orthofoto deelgebied Bastenackers-Ham

5.2.1 Fysisch systeem

Het plangebied ligt in de Vlaamse Vallei op de grens met het Schelde-Dender Interfluvium. Deze vallei was oorspronkelijk één grote depressie die liep van Vlissingen, over Eeklo tot Gent en werd gevormd tijdens de laatste interglaciaire periode.

Hoogteligging deelgebied Bastenackers-Ham

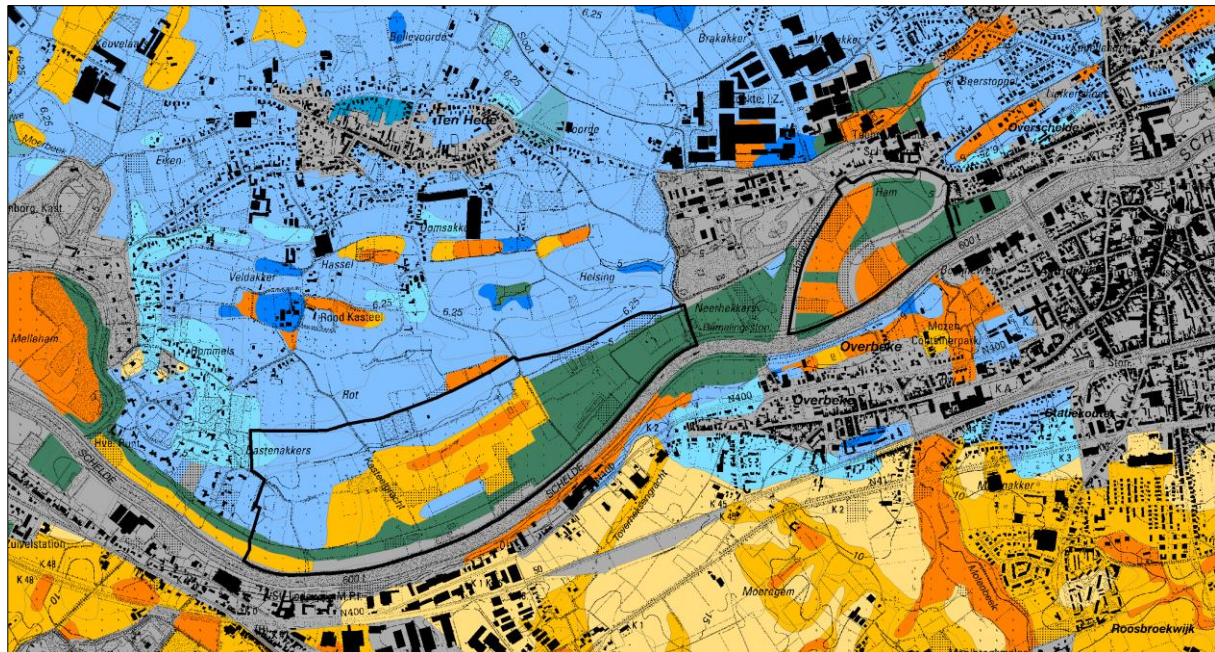

De deelgebied Cluster Bastenackers-Ham grenst onmiddellijk aan de Schelde en bevindt zich volledig binnen de Scheldevallei. Het gebied is vrij vlak. Het maaiveld ter hoogte van Bastenackers-Ham ligt gemiddeld op 4,5 meter TAW. Het plangebied behoort dan ook tot de polders.

Ham is gelegen binnen een oude meander van de Schelde die in de 2e helft van de 19e eeuw geïsoleerd geraakte. De ligging van de oude Scheldearm is nog steeds landschappelijk visueel herkenbaar.

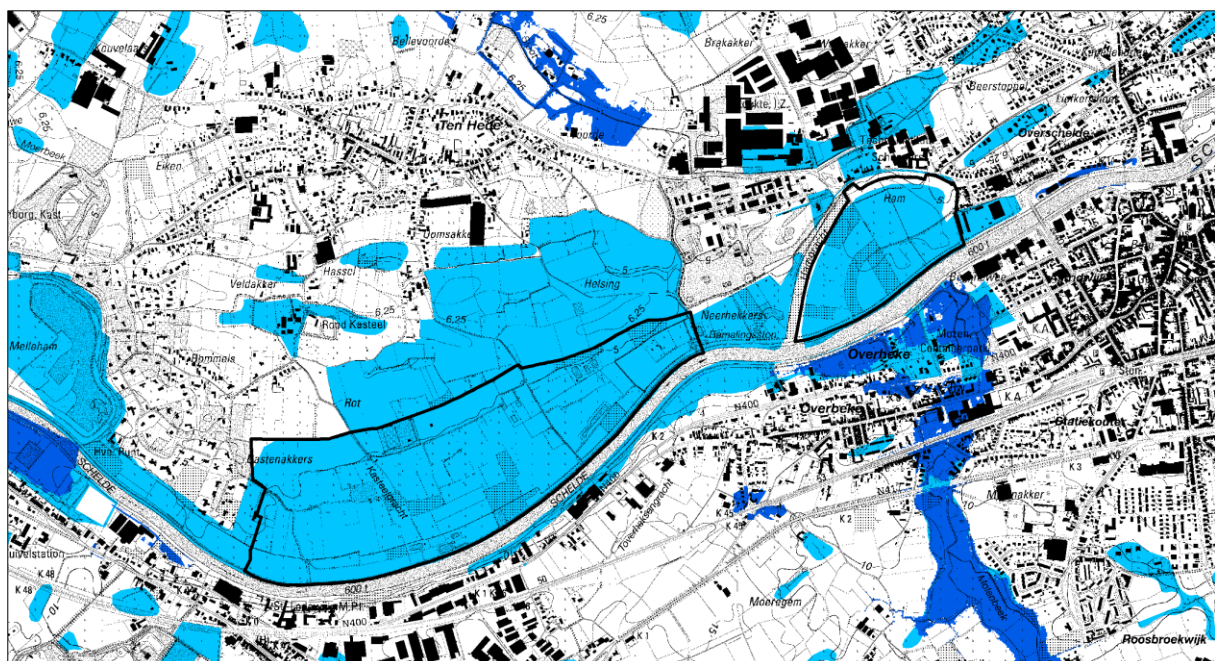
De polder ter hoogte van dit deelgebied bestaat grotendeels uit vochtig zand en vochtig tot nat zandleem.

Bodemkaart deelgebied Bastenackers-Ham

19. Zware Klei-complex	10. Vochtig zandleem	37. Overdekt Pleistoceen	03. Nat zand	39. Krijt	08. Droog zand antr	38. Bronnen
11. Zandleem-complex	07. Vochtig zand antr	12. Natte leem	30. Moeren	36. Kreekrug	05. Droog zand	01. Antropogeen
05. Zand-complex	04. Vochtig zand	15. Natte klei	40. Mergel	35. Kleiplaat polders	11. Droge zandleem	
13. Vochtige leem	26. Veën	18. Natte Zware Klei	14. Leem-complexen	17. Klei-complexen	14. Droge leem	
16. Vochtige klei	33. Schor polders	09. Nat zandleem	27. Landduin	28. Hoge kustduin	17. Droge klei	
19. Vochtige Zware Klei	32. Poelgrond polders	06. Nat zand antr	29. Kustduingrond	31. Geul polders	34. Dekklei polders	

Overstromingsgevoelige gebieden deelgebied Bastenackers-Ham

■	Effectief overstromingsgevoelig
■	Mogelijk overstromingsgevoelig

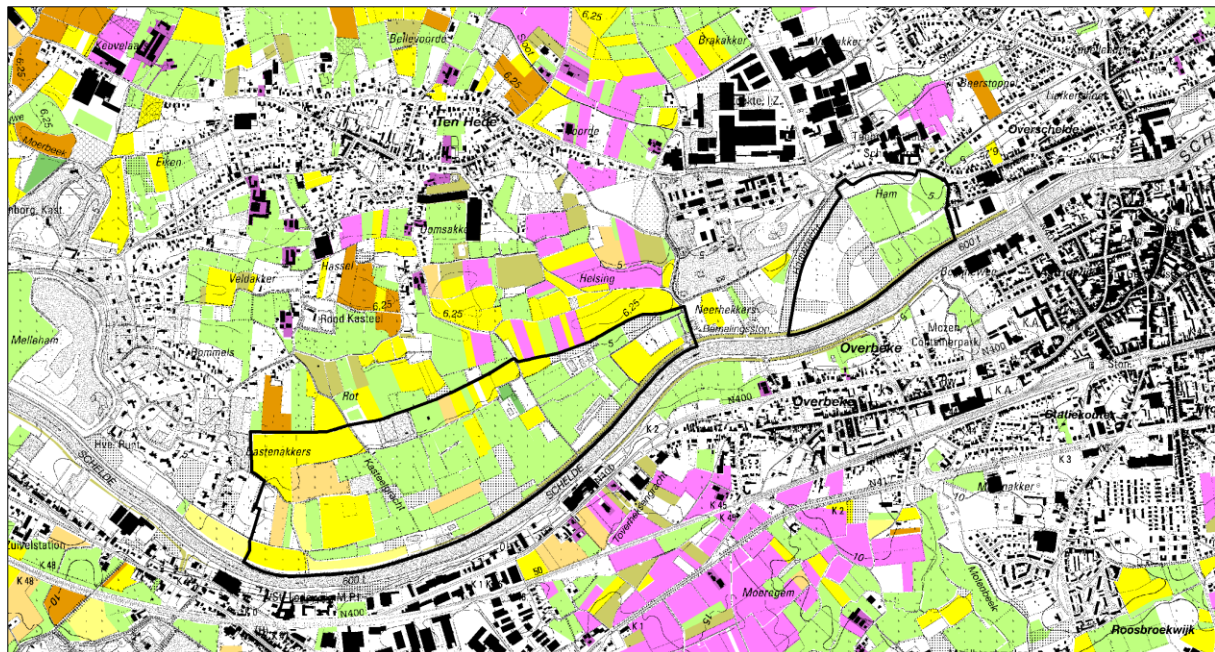
5.2.2 Agrarische structuur

Elementen van de bestaande agrarische structuur

Het landbouwgebruik ter hoogte van Bastenackers en Ham bestaat voornamelijk uit grasland (natte weiden) daarnaast worden ook voedergewassen verbouwd.

Het gebied wordt gebruikt door 17 landbouwbedrijven. Het zijn hoofdzakelijk rundveebedrijven, waarvan ongeveer een derde gespecialiseerde melkveebedrijven. Verder zijn er enkele gemengde bedrijven.

Landbouwgebruikspcelen deelgebied Bastenackers-Ham

5.2.3 Natuurlijke structuur

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

Het deelgebied Bastenackers is voornamelijk in landbouwgebruik. Op de perceelsranden staan regelmatig knotbomen of andere bomenrijen. Verspreid in het gebied liggen alluviale bosjes. De kleine landschapselementen (bomenrijen, kleine vijvers en verspreid voorkomende struwelen) en de alluviale bosjes zijn hier de voornaamste aandachtspunten.

Ham is biologisch waardevoller dan Bastenackers. Hier liggen de soortenrijkste graslanden met nog stukken dottergrasland. In Bastenackers zijn de soortenrijkste graslanden beperkter in oppervlakte.

In Bastenackers is een erkend natuurreservaat aanwezig. Een uitbreidingsdossier met percelen in de Ham is ingediend maar nog niet goedgekeurd.

Knelpunten en potenties

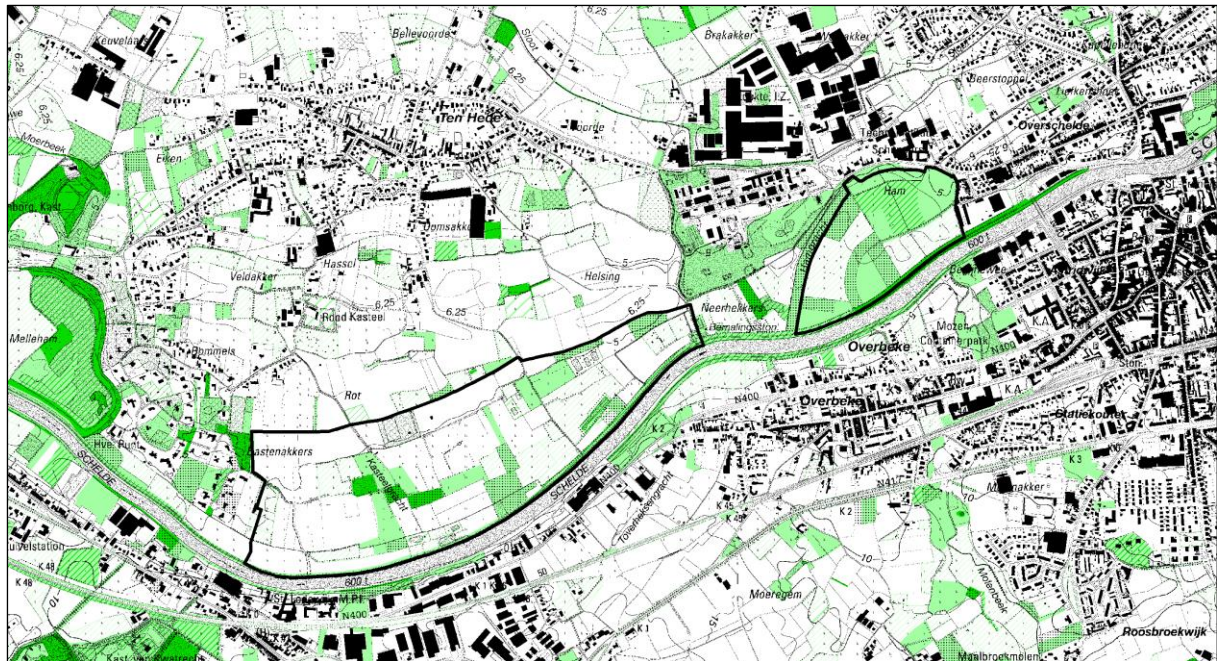
Voor Bastenackers is een ontwikkeling als Gecontroleerd OverstromingsGebied (GOG) zonder extra natuurinvulling voorzien.

In dit gebied zijn in beperkte mate nog waardevolle natuurelementen aanwezig zoals alluviale bosjes (91E0) en soortenrijk grasland. Een groene inkleuring lijkt hier niet relevant, maar het behoud van de ecologisch waardevollere stukjes is nodig.

Voor Ham is een ontwikkeling als Gecontroleerd OverstromingsGebied - Gecontroleerd GetijdenGebied (GOG-GGG) met een ringdijk, sluisen en estuariene natuur voorzien.

Dit is het biologisch meest waardevolle deelgebied, met stukken dottergrasland. Deze graslanden maken ook voorwerp uit van een erkenningsdossier van Natuurpunt (ingediend maar nog niet goedgekeurd). Indien het gebied onder getijde-invoel wordt geplaatst en wanneer er ringdijken worden gebouwd, zal er natuur verdwijnen en veranderen. Toch kan worden geconcludeerd dat de lokale natuurwaarde zeker niet verlaagt. Bij inrichting als GOG-GGG zal het volledige gebied onder getijdenwerking komen en is een volledige groene inkleuring noodzakelijk.

Biologische waarderingskaart deelgebied Bastenackers-Ham

- biologisch minder waardevol
- complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen
- complex van biologisch minder waardevolle, waardevolle en zeer waardevolle elementen
- complex van biologisch minder waardevolle en zeer waardevolle elementen
- biologisch waardevol
- complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen
- biologisch zeer waardevol

5.2.4 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Elementen van de bestaande landschappelijke structuur

Het plangebied volgt grotendeels de contouren van de relictzone “Scheldevallei van Gent tot Wetteren”, in overeenstemming met de landschapsatlas, waarbij de relictzone door de aanleg van dijken afgesneden wordt van het achterland.

Deze relictzone kenmerkt zich door een brede afgesneden meander, donken, oeverwallen, meersen met verspreide bosjes en lokaal nog gave percelering.

Het gebied heeft de typische landschappelijke kenmerken van het Scheldevalleilandschap: laag gelegen, natte valleigraslanden, ruigtepercelen met populierenaanplant, knotwilgenrijen als weideafluiting en bebouwing langs de valleiranden op de hogere gronden.

De oude Scheldearm ‘De Ham’ werd in de tweede helft van de 19^e eeuw opgevuld en in het noorden en oosten opgehoogd tot gemiddeld 5 meter TAW, zodat hij niet meer in het terrein herkenbaar is. De opvulling van de oude meander gebeurde voornamelijk met specie afkomstig van de rechttrekking van de Schelde. Het verloop van de meander is hier nog in het landschap herkenbaar als een iets lager gelegen terrein. Op de orthofoto en de topografische kaart is deze arm nog min of meer herkenbaar als structuur door de percelering en de bodembedekking. Het westelijk deel van de oude meander werd immers beplant met populier.

Aan de rand van het plangebied bevinden zich een aantal waardevolle gebouwen: burgerwoning ‘Kasteel ter Schelde’ vroeger ‘Kasteel Vieil Escout’ (Bommelsrede 12, Destelbergen), ‘Punthoeve’ Puntweg 20,

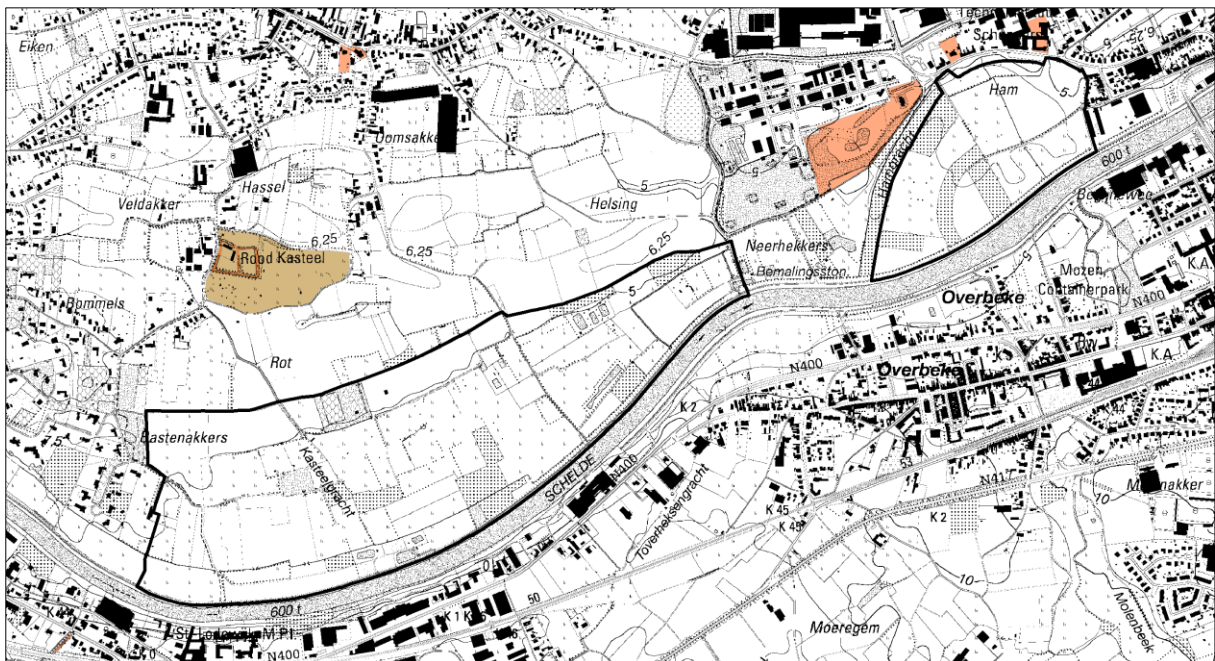
Destelbergen), 'Kasteel met park Cooppalfabriek' (Cooppallaan 91, Wetteren), meerdere villa's langs de Cooppallaan en het Scheppersinstituut met kapel eveneens langs de Cooppallaan te Wetteren.

Tot slot moet opgemerkt worden dat het gebied over vrij grote archeologische potenties beschikt gaande van de bronstijd, ijzertijd en Romeinse periode, waarbij er zich ter hoogte van het kasteel, een gekende vindplaats bevindt op de CAI.

Ferrariskaart deelgebied Bastenackers-Ham

Beschermde monumten en dorpsgezichten deelgebied Bastenackers-Ham

Knelpunten en potenties

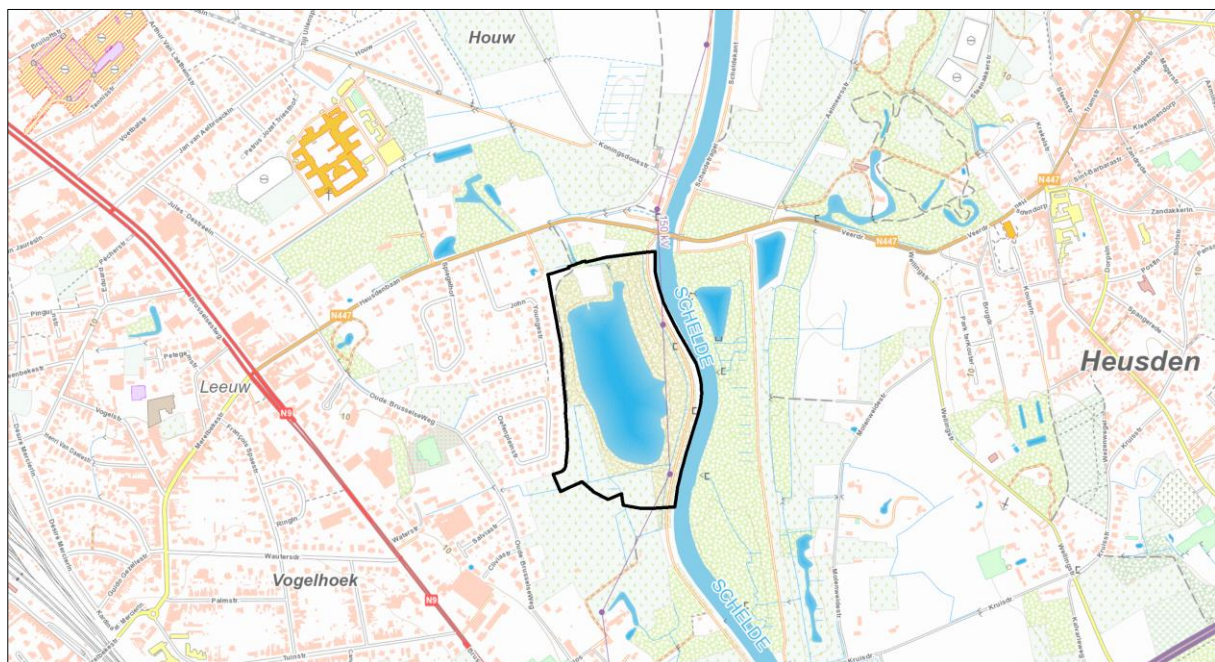
De dimensionering en inplanting van de ringdijken en eventuele ringgrachten zijn elementen die het landschappelijk aspect sterk zullen beïnvloeden. Een minimale ruimte-inname door deze infrastructuur en landschappelijke integratie zijn hierbij elementen die de inpasbaarheid in het landschap moeten garanderen. Daarnaast is het belangrijk dat er bij het toekomstig beheer rekening gehouden wordt met de bestaande landschappelijke structuur en erfgoedwaarden in het gebied, waaronder de historische percelering.

Voor wat het gebied rond den Ham betreft, zal een sterkere negatieve impact op de erfgoedwaarde van het landschap verwacht worden. De inschakeling van dit gebied als GGG, zal immers het historisch meersenlandschap en de afgesneden Schelde-meander die aanwezig zijn in het gebied op termijn doen vervagen en tenslotte ook laten verdwijnen. Den Ham paalt bovendien aan het beschermde monument 'voormalig kasteel Vilain XIII, kasteel van voormalig Buskruitfabriek Cooppal en kasteelpark met ijskelder, boogbrug, hekwerk, parkmuur en portiersloge', waarbij de context en relatie van dit kasteel met het park ten opzichte van de omgeving zal verdwijnen van de huidige meersen, ten gevolge van het GGG. Bij de aanleg zal bovendien aandacht moeten besteed worden aan de aanpalende site, teneinde de aanwezige bomen en erfgoedwaarden van dit monument niet te schaden.

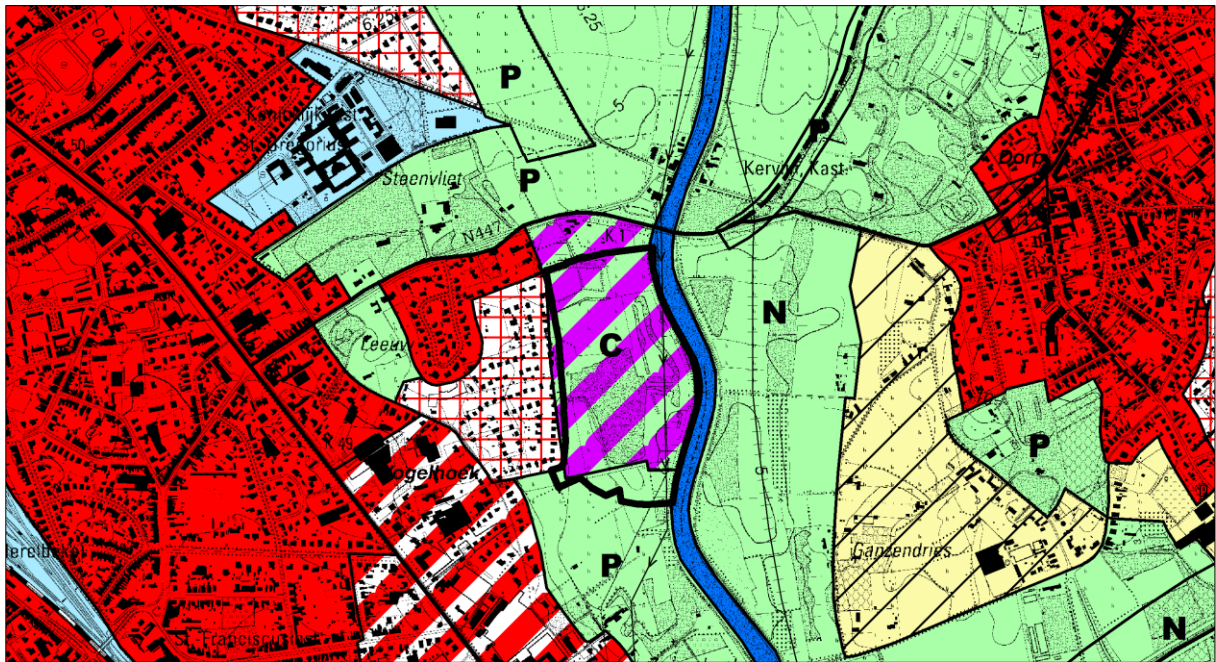
5.3 Deelstructuren / Voormalige ontginningsput Melle

Het deelgebied 'Voormalig ontginningsgebied Melle' wordt begrensd door de Schelde, de grens van het ontginningsgebied met het meer zuidelijk gelegen natuurgebied, de wijk Melle-Vogelhoek en de N447.

Situering deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

Gewestplan deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

Orthofoto deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

5.3.1 Fysisch systeem

Het deelgebied 'Voormalig ontginningsgebied Melle' ligt in de Vlaamse Vallei op de grens met het Schelde-Dender Interfluvium. Deze vallei was oorspronkelijk één grote depressie die liep van Vlissingen, over Eeklo tot Gent en werd gevormd tijdens de laatste interglaciële periode.

Het deelgebied Voormalige ontginningsput Melle-Ham grenst onmiddellijk aan de Schelde en bevindt zich volledig binnen de Scheldevallei. De omgeving is vrij vlak. Het maaiveld ligt op ongeveer 5 meter TAW. Dit deelgebied behoort dan ook tot de polders en is overstromingsgevoelig.

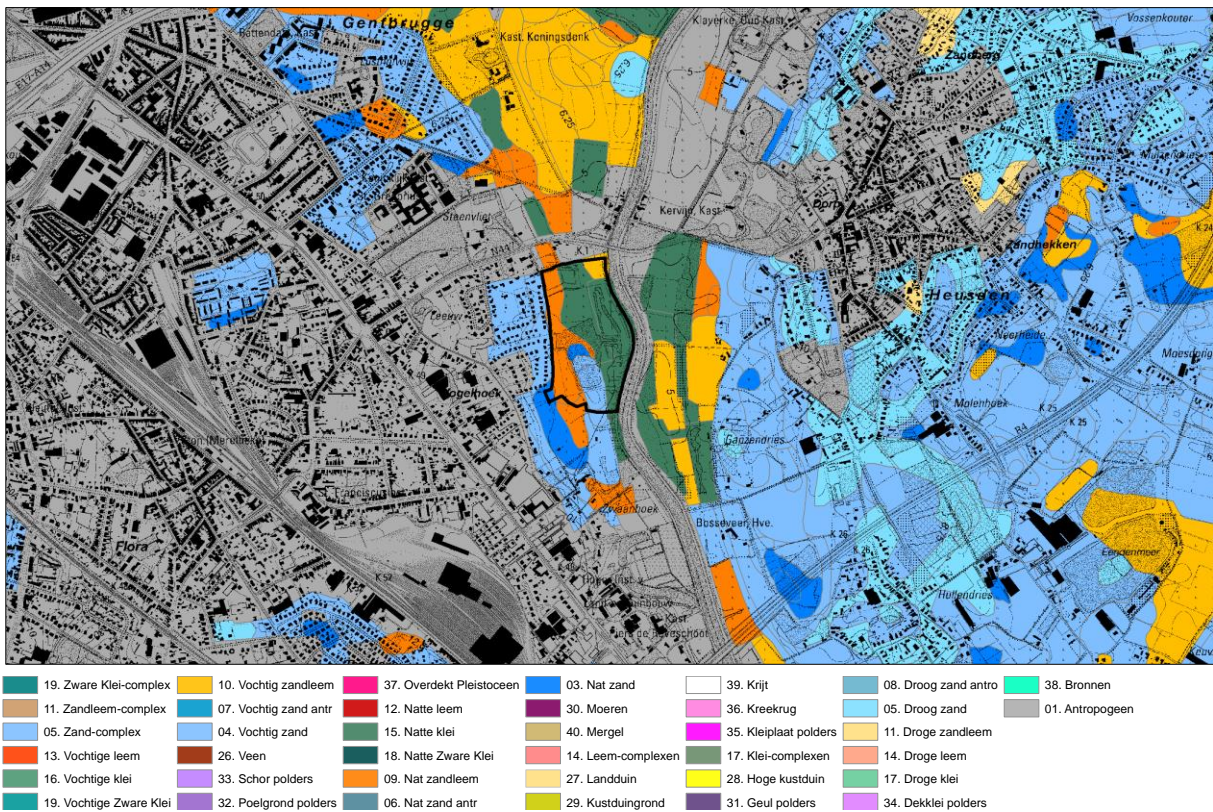
Hoogteligging deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

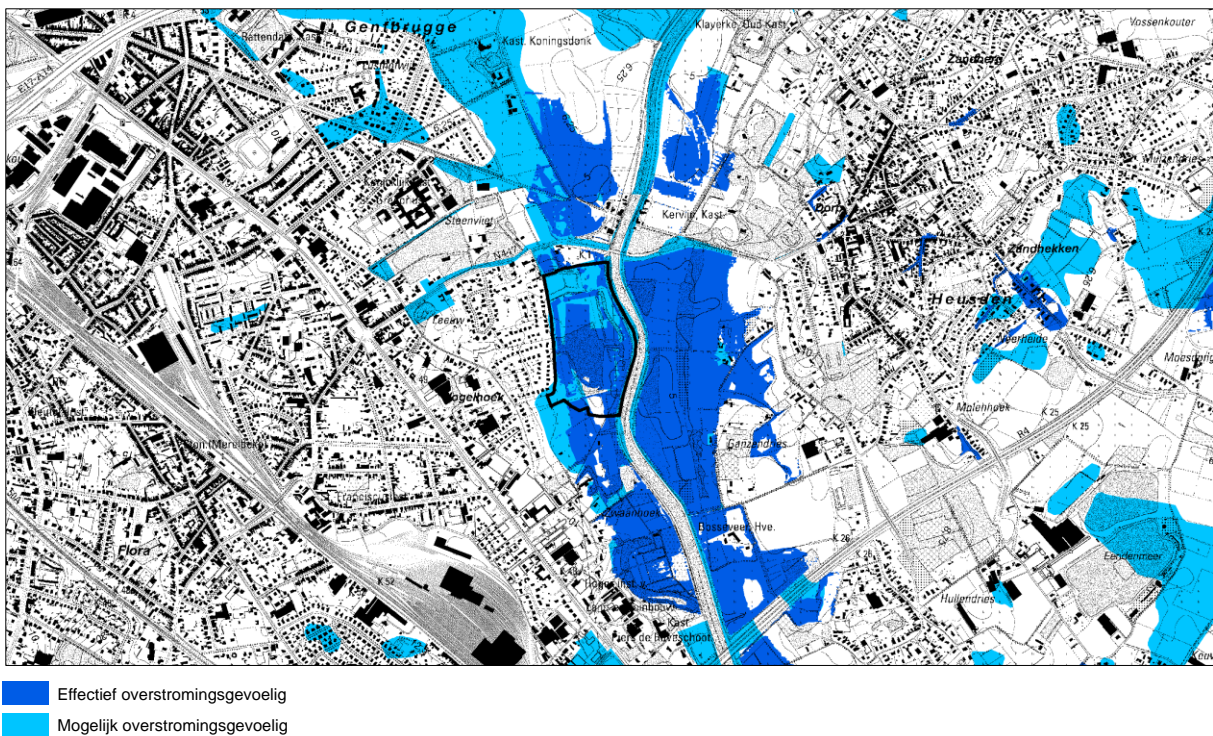
Midden in het deelgebied bevindt zich een zandwinningsput. Deze put heeft een diepte van ongeveer 10 meter en is momenteel een vijver. De polder ter hoogte van het 'Voormalig ontginningsgebied Melle' bestaat grotendeels uit vochtig zand en vochtig tot nat zandleem. De zandwinning is slechts gedeeltelijk gerealiseerd. Er is nog een relatief hoge zandreserve aanwezig. De zandwinningsput is via buizen verbonden met Steenvliet. Op deze manier kan de zandput voor een deel het gebied ten noorden ontlasten.

Ten zuiden van de zandpunt bevindt zich een stelsel van niet geklasseerde grachten. Het water van deze grachten komt uiteindelijk in de Schelde terecht via een gravitaire uitlaat met terugslagklep. Dit water ten zuiden van de zandput kan niet richting de zandput stromen. De zandpunt doet hier dus geen dienst als berging voor overstromingswater. Waterberging vindt wel plaats in de smalle strook tussen de zandpunt en de Schelde. De zandpunt kan leeglopen richting dit grachtenstelsel via een buis.

Bodemkaart deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

Overstromingsgevoelige gebieden deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

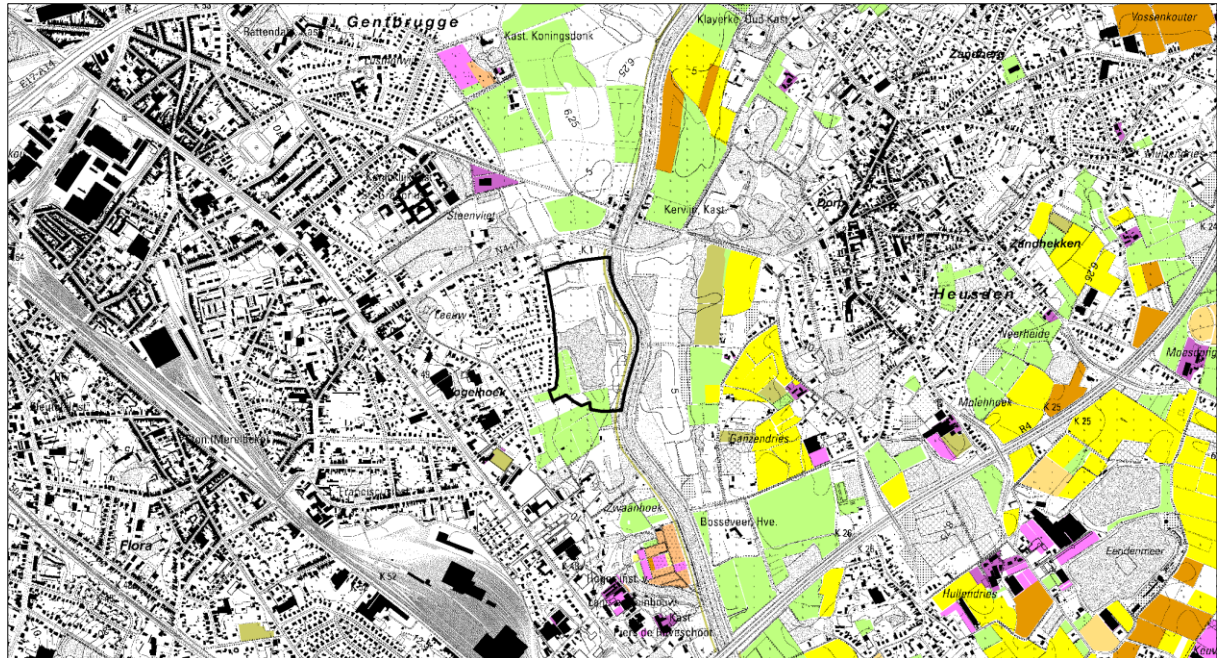

5.3.2 Agrarische structuur

Elementen van de bestaande agrarische structuur

Het landbouwgebruik ter hoogte van de voormalige ontginningsput beperkt zich tot 1 perceel grasland.

Landbouwgebruikspcelen deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

5.3.3 Natuurlijke structuur

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

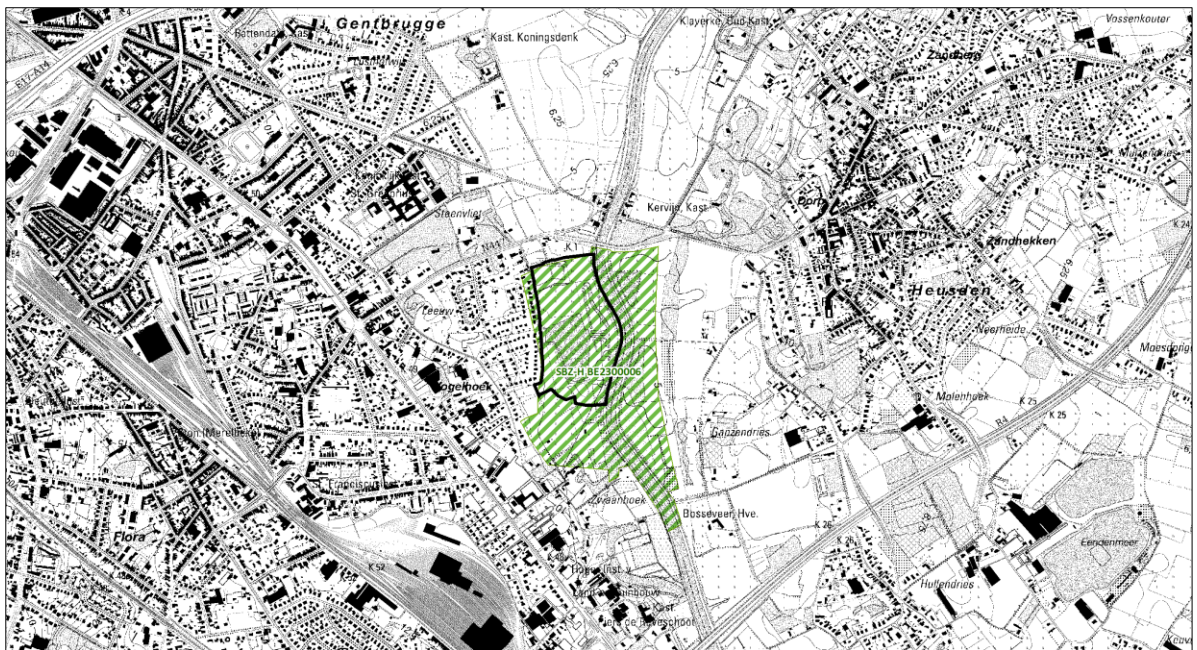
Rondom de zandput komen een drietal gordels met elk hun specifieke vegetatie voor. In de ondiepe delen van de zandwinningsput, over een breedte van gemiddeld ongeveer 5 meter, is het plangebied begroeid met riet. Daarrond komt een sterk verboste vegetatie voor. Grenzend aan het riet zijn dat vooral zwarte els en smalbladige wilgen. Op iets hoger gelegen zones domineren gewone es, meidoorn, robinia en gewone esdoorn.

Door de aanwezigheid van een ontginningsput en soortenrijke graslanden scoort ook het deelgebied 'Voormalige ontginningsput Melle' hoog op de BWK. Dit gebied is aangeduid als faunistisch belangrijk gebied. Dit deelgebied maakt tevens deel uit van het habitatrichtlijngebied 'Schelde- en durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent'.

Biologische waarderingskaart deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

Habitatrichtlijngebied deelgebied Voormalige ontginningsput Melle

Knelpunten en potenties

De zandwinningsput wordt ontdijkt, ontpolderd en ingevuld met estuariene natuur.

Het gebied is voor het overgrote deel biologisch waardevol met een grote waterpartij (oude ontginningsput), oevervegetatie, soortenrijke graslanden, moerasbos en beekbegeleidend bos (91E0). Het gebied heeft met de vijver zeker ook faunistisch belang.

Dit deelgebied is nagenoeg volledig ingekleurd als habitatrictlijngebied met het oog op estuariene habitats (91E0, 1130 Estuaria), te ontwikkelen na het stoppen van de zandwinning.

Bij een scenario van slik en schor – ontwikkeling is er zeker impact op de aanwezige natuurwaarden: de dijken zullen ruimte innemen en ook een barrière vormen binnen dit SBZ-H, de dynamiek zal onder invloed van getij veranderen, de trofie zal veranderen enz. Toch is dit scenario batig naar natuur. De zoetwaterslikken en –schorren zijn dermate zeldzaam en biologisch waardevol dat ze een kwaliteitsverhoging inhouden tov de huidige, lokaal aanwezige natuurwaarden.

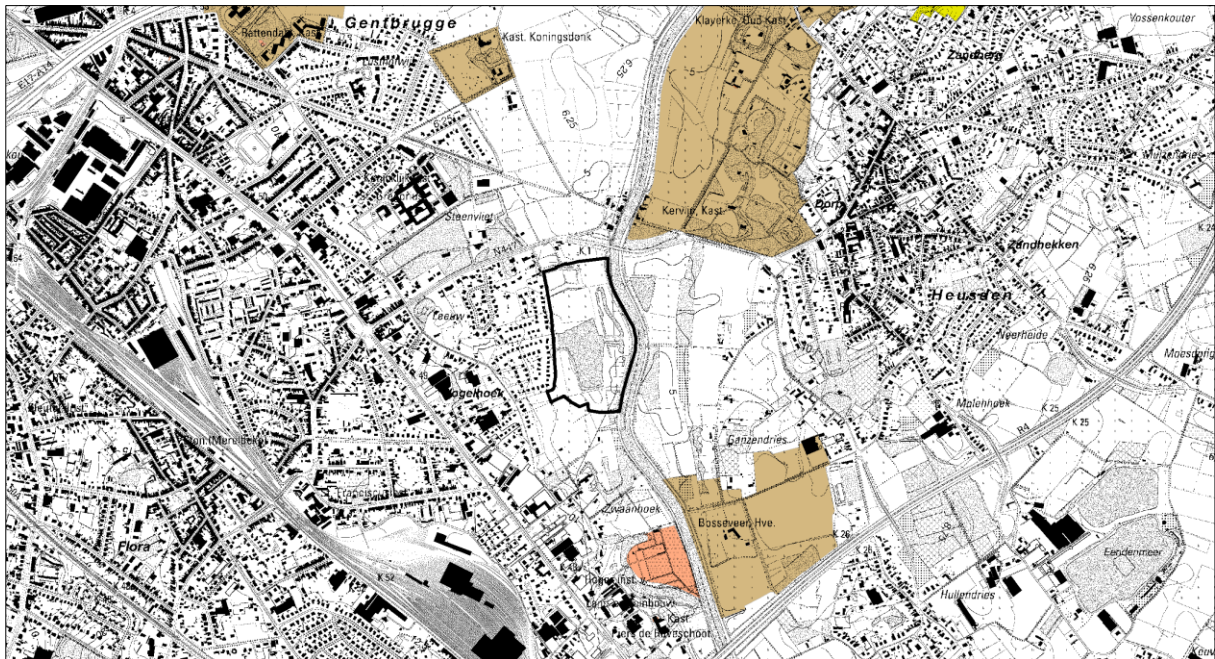
5.3.4 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Elementen van de bestaande landschappelijke structuur

Omwille van recente ingrepen (aanleg van de zandwinningsput) zijn binnen het plangebied geen waardevolle landschappelijke waarden meer aanwezig. Vanop het openbaar domein is de put niet of nauwelijks waar te nemen. De Scheldedijk, aarden wallen en begroeiing onttrekken de put aan het zicht.

Tussen de bewoning in het westen en de zandwinningsput zelf vinden we de restanten van twee spuikommen, duidelijk herkenbaar aan de aarden wallen. Naar het noorden toe sluit de put aan op grasland dat zelf wordt begrensd door een woonwijk.

Beschermd cultuurhistorische landschappen, monumenten en stads- en dorpsgezichten Voormalige ontginningsput Melle

6 Bestaande feitelijke en juridische toestand

6.1 Bestaande feitelijke toestand

De bestaande feitelijke toestand wordt grafisch weergegeven op de kaarten in bijlage bij deze toelichtingsnota.

Kaart 0. Situering plangebieden

Kaart 1. Bestaande feitelijke toestand: luchtfoto met aanduidingen

6.2 Bestaande juridische toestand

De relevante elementen van de bestaande juridische toestand worden tekstueel aangegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1. Bestaande juridische toestand

Plan	Naam
Gewestplan(nen) of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' (KB 14/09/1977 gewijzigd bij KB 28/10/1998)
Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	Geen
Gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen	Geen
Verkavelingsvergunningen	Geen
Beschermde monumenten	Geen
Beschermde dorpsgezichten	Geen
Beschermde landschappen	Geen
Ankerplaatsen	Geen
Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)	Geen
Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H)	Habitatrichtlijngebied BE2300006 'Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent' (BVR 24.05.2001).
Ramsargebieden	Geen.
Gebieden van het duinendecreet	Geen
Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)	Geen
Gebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)	Geen
Vlaamse of erkende natuurresevaten	Geen
Bosreservaten	Geen
Beschermingszones grondwaterwinning	Geen
Bevaarbare waterlopen	Schelde
Onbevaarbare waterlopen	Kostensgracht Kasteelgracht Leeghelsinggracht Meerdere waterlopen zonder naam

In of grenzend aan het gebied zijn géén provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen, gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen, verkavelingsvergunningen, beschermde landschappen, beschermde monumenten, beschermde landschappen, vogelrichtlijngebieden, ramsargebieden, beschermde duingebieden of voor de landbouw belangrijke duingebieden, gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) of het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON), grondwaterbeschermingsgebieden, erkende of Vlaamse natuurresevaten, bosreservaten, gewestwegen of spoorwegen gelegen die relevant zijn voor dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

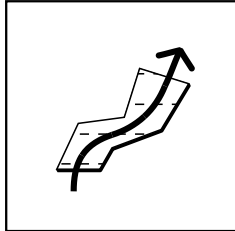
De bestaande juridische toestand wordt grafisch weergegeven op de kaarten in bijlage bij de toelichtingsnota.

Kaart 2 Bestaande juridische toestand: gewestplan, gewestplanwijzigingen en ruimtelijke uitvoeringsplannen

Kaart 3 Bestaande juridische toestand: andere plannen

7 Verantwoording van het planvoorstel

7.1 Visie en gewenste ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven

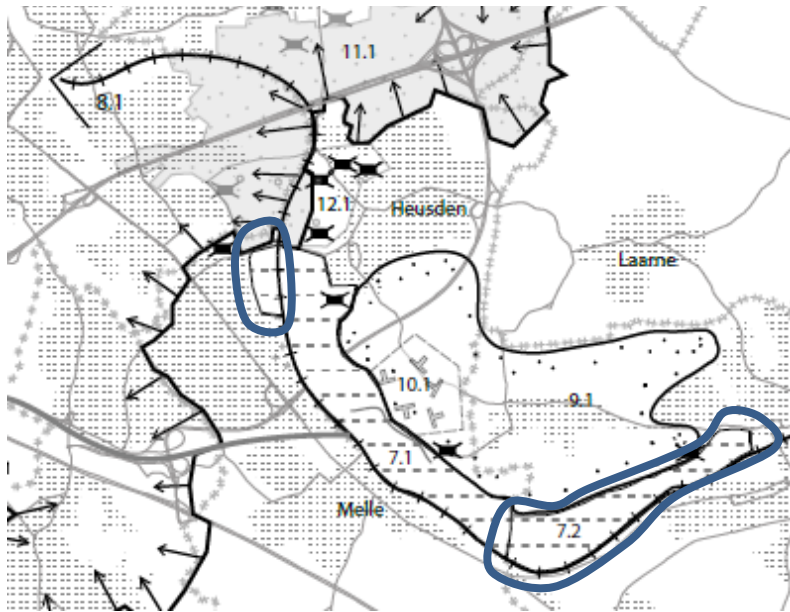
Behoud en versterking van gevarieerde (open/halfopen) valleilandschappen met ruimte voor natuurlijke waterberging met verweving tussen landbouw en natuur en bos

- In deze gebieden is de hoofdfunctie voornamelijk landbouw met overdruk natuurverweving. Beperkte delen kunnen als hoofdfunctie natuur hebben.
- De Scheldevallei vormt een groen lint in het landschap, gevormd door een aaneenschakeling van kleinere natuur- en bosgebieden, kasteelparken, kleine landschapselementen en meersengebieden die verweven voorkomen met de landbouwfunctie in de vallei.
- Er wordt ruimte geboden aan de watersystemen voor het natuurlijk functioneren van hun structuurbepalende processen zoals getijden, natuurlijke overstromingen, kwel, Ze slingeren zich als continue blauwgroene linten door het landschap. Ecologische barrières worden zoveel als mogelijk opgeheven of hun effecten gemilderd.
- In de van nature overstroombare gebieden en risicogebieden voor overstroming worden de aanwezige natuur-, landbouw- en de waterbeheerfunctie zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Vanuit het ruimtelijk beleid worden deze gebieden minstens gevrijwaard van verdere bebouwing.
- De landbouwfunctie blijft behouden voor de grondgebonden landbouw, waarbij deze via stimulerende maatregelen zo veel mogelijk wordt afgestemd op de natuurlijke en landschappelijke waarden en de mogelijkheden voor natuurlijke waterberging. Behoud en versterking van het graslandgebruik is hierbij een belangrijk uitgangspunt.
- (Gecontroleerde) waterberging kan een nevenfunctie zijn. Het optreden van de natuurlijke overstromingen wordt behouden en in de mate van het mogelijke hersteld of uitgebreid. De ecologische opwaardering van bos of aanplanten met een belangrijke economische functie is wenselijk. Ecologische barrières worden zoveel als mogelijk opgeheven of hun effecten gemilderd.
- In de valleien en langs de overgangen naar drogere valleiflanken staat het versterken en herstellen van structuur van natuur- bos - en landschapselementen voorop. Bijzondere aandacht gaat er naar de ontwikkeling van vochtige tot natte, half-natuurlijke hooilanden en graasweiden. Op plaatsen met bijzondere potentie daartoe worden lokaal moerassen of broekbossen hersteld of ontwikkeld. Op diverse delen wordt de waarde bepaald door de moeras - en bostypes. Onder de bostypes bevinden zich diverse ooi- en broekbossen. Beheersovereenkomsten behoren tot de mogelijkheden voor afstemming tussen landbouw- en natuurwaarden.

7.1 Scheldevallei vanaf Gentbrugse meersen tot Bastenakkers

7.2 Bastenakkers

Uitsnede operationeel uitvoeringsprogramma Schelde-Dender

7.2 Verantwoording voor opname van de gebieden in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

7.2.1 Deelgebied Cluster Bastenackers-Ham

De doelstellingen van het Sigmaplan voor het onderdeel Bastenackers-Ham als onderdeel van het geactualiseerde Sigmaplan zijn:

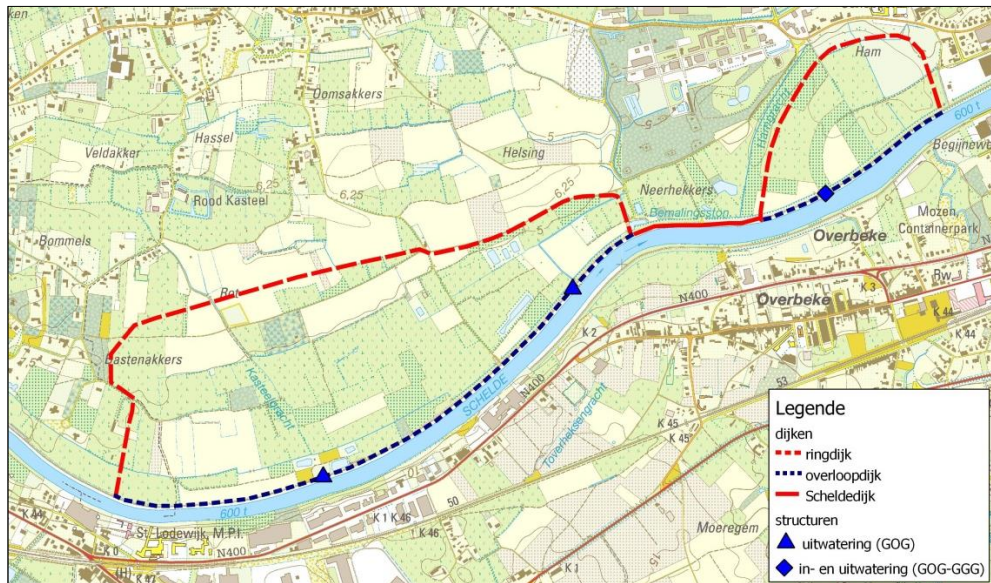
Beheersing van het overstromingsrisico in het Zeescheldebekken

De veiligheidsfuncties hebben tot doel het overstromingsrisico in het Zeescheldebekken tot een vastgelegd beperkt risico te herleiden. De verschillende type inrichtingen moeten de te hoge waterstanden bufferen. Het plangebied is één van de meest strategische plekken van het bekken (Bastenackers is het meest stroomopwaarts gelegen GOG langs de Zeeschelde) om extreme hoogwaters op een gecontroleerde manier op te vangen. Zo kunnen bewoonde gebieden achter de dijken beter beschermd worden tegen overstromingen.

Zowel het gebied Bastenackers als het gebied Ham worden aangelegd als een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG). De invulling van beide gebieden verschilt: in Bastenackers blijft het huidige landgebruik (grotendeels landbouw) mogelijk, terwijl Ham wordt ingericht als gereduceerd getijdengebied (GGG) met getijdennatuur. De buffervijver in het tussenliggende gebied Neerhekkers zal fungeren als bufferruimte voor de bovenafvoer en capaciteit van het pompstation van Voorde. De dijken dienen hier nog opgehoogd te worden tot Sigmahoogte.

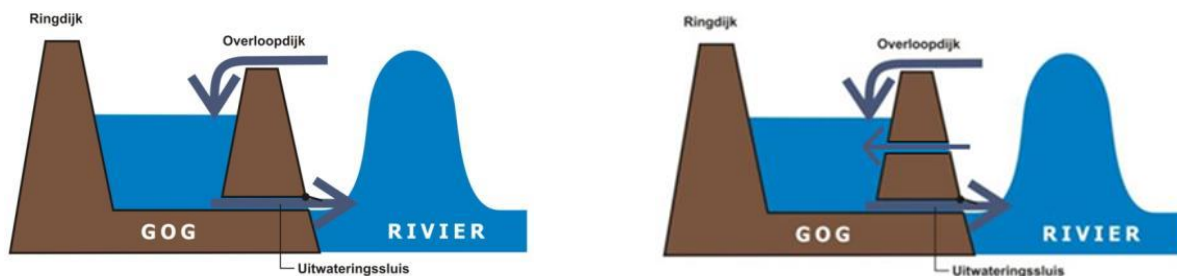
De huidige Zeescheldedijk langs Bastenackers en Ham wordt met een halve meter verlaagd en verstevigd tot een overstroombare dijk (overloofdijk). Om het achterland te beschermen wordt een ringdijk aangelegd. Daarnaast wordt minimaal 50 meter afstand gehouden tussen de achtergevel van de woningen aan Mareldongen (Bommels) en de voet van het talud.

Situering ringdijken en overlooptdijken Bastenackers-Ham⁴

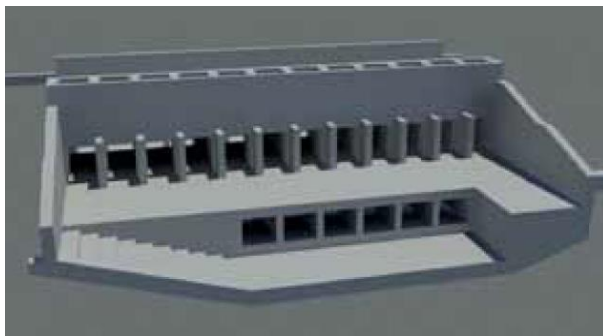

Wanneer een GOG in werking treedt, wordt het gevuld door water uit de Zeeschelde dat over de lokaal verlaagde overlooptdijk stroomt. Dit gebeurt enkel bij extreme hoogwaterstanden. Na vulling van de gecontroleerde overstromingsgebieden kan het water opnieuw in de Zeeschelde stromen via laag gelegen uitwateringssluizen. Een GOG-GGG werkt vergelijkbaar (overlooptdijk, ringdijk en uitstroomconstructie), met die aanvulling dat dagelijks een beperkt volume water binnenstroomt. Bij vloed stroomt dat water door een inwateringssluis het GOG-GGG binnen en bij eb vloeit het door de uitwateringssluis terug naar de rivier.

Werkingsprincipe GOG (links) en GOG-GGG (rechts)⁵

Voorbeeld van een in- en uitwateringsstructuur⁶

⁴ Inrichtingsplan Bastenackers-Ham

⁵ Inrichtingsplan Bastenackers-Ham

⁶ Inrichtingsplan Bastenackers-Ham

Behalen van de natuurdoelstellingen in het Zeescheldebekken

In de Zeeschelde heeft zich door de jaren heen een waardevol slik- en schorgebied ontwikkeld. In de actiefiche van het bekkenbeheerplan van het Benedenscheldebekken wordt als bindende randvoorwaarde vermeld dat 45,57 ha slik- en schorgebied met dezelfde ecologische kwaliteit als vandaag behouden moet blijven of aangelegd moet worden, evenals de realisatie van brede rietkragen en zones met oevervegetatie op het tijonafhankelijke deel⁷.

Het deelgebied Ham biedt de mogelijkheid om de natuurcompensatie (ca. 23 ha), die vanuit het geïntegreerd plan Zeeschelde Gentbrugge-Melle in het gebied Bastenakkers-Ham voorzien wordt, een plaats te geven. Concreet betekent dit dat Ham als GOG met GGG-invulling (getijdennatuur met slikken en schorren) ingericht zal worden. Dit gebied vult daarmee zowel de veiligheids- als natuurlijksdoelstelling in.

In het gedeelte van Ham dat binnen de nieuwe ringdijk ligt, zal gecontroleerd een gereduceerd getij toegelaten worden. Het gereduceerde karakter wijst op een kleiner verschil tussen maximale en minimale waterstand in het gereduceerde getijdengebied in vergelijking met de getijslag op de Schelde. De inrichting als gereduceerd getijdengebied wordt gekenmerkt door een beperkte hoeveelheid Zeescheldewater die elke getijcyclus in en uit het gebied stroomt. Het instellen van een getij maakt de ontwikkeling en herneming van waardevolle getijdennatuur met slikken en schorren mogelijk.

Flankerende maatregelen voor landbouw;

Deelgebied Bastenakkers wordt, conform de voorziening in het Meest Wenselijke Alternatief (MWeA), een GOG met behoud van de huidige landfunctie. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) maakte in 2011 een landbouw-effectenrapport (LER) op voor het plangebied, om de aanwezige landbouw te beschrijven, knelpunten te signaleren en een flankerend beleid op maat van de betrokken bedrijven voor te stellen. Bij de uitwerking van het inrichtingsplan werd gestreefd naar een vlotte toegang tot de behouden landbouwpercelen en een maximaal behoud van de huidige percelen. Onder andere op basis van het LER is de begrenzing van het overstromingsgebied aangepast.

Voor de ontsluiting van de landbouwpercelen blijven de bestaande voorzieningen behouden. Er worden twee dijkovergangen voorzien, ter hoogte van Bastenakkers en Bommelsrede. De dijkovergang ten westen heeft een recreatieve functie.

De relatief lage retourperiodes inzake overstromingen vanuit de Zeeschelde, voor Bastenakkers vanaf gemiddeld eens om de 50 jaar, laten ook in de toekomst landbouwgebruik toe. De volledige buffercapaciteit van GOG Bastenakkers wordt aangesproken bij een storm die gemiddeld eens om de 1000 jaar voorkomt.

Flankerende maatregelen voor plattelandsrecreatie.

Deelgebied Bastenakkers

In het gebied zijn reeds een aantal recreatieve trajecten (zowel wandel, fiets als ruiter) aanwezig. Deze zullen behouden en waar mogelijk versterkt worden. Zo zullen voetgangers en fietsers gebruik kunnen blijven maken van het jaagpad op de overloofdijk.

Ten behoeve van recreatie worden twee dijkovergangen ingericht, ter hoogte van de Rynegierstraat en het kruispunt van de Legenhelsingweg met de Voordestraat. De dijkovergang ter hoogte van de Bastenakkerstraat wordt ingericht als rust-, uitzicht- en infopunt, o.a. het fietsknooppuntennetwerk passeert hier.

Bovenop de ringdijk wordt een publiek toegankelijk jaagpad voorzien.

⁷ Het traject van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle omvat 45,57 ha intergetijdengebied (Piesschaert et al., 2009). Door de sluis ter hoogte van Heusden brug te voorzien zal door het wegvallen van het getij stroomopwaarts 30 ha getijdennatuur verdwijnen, stroomafwaarts blijft het areaal behouden (ca 15 ha).

Deelgebied Ham

Het oostelijk deel van Ham wordt toegankelijk gemaakt voor recreanten:

- Het speelbos, voorbehouden als speelzone voor jeugdverenigingen, scholen, buurtbewoners, recreanten, ... wordt op de aanwezige heuvel binnen het plangebied gesitueerd.
- Van op de Cooppallaan en de Peperstraat is het gebied bereikbaar door middel van verschillende doorsteken door het bos. Via deze doorsteken komt men op de ringdijk terecht.
- De oude Scheldedijk blijft behouden en is betreedbaar. Hij maakt het GGG bereikbaar vanaf de huidige Zeescheldedijk, die tot overlooptdijk aangepast zal worden, en de nieuwe ringdijk.
- De ringdijk, het speelbos en de oude Scheldedijk worden met elkaar verbonden door een nieuw vlonderpad. Het biedt nog meer mogelijkheden om de werking van het GGG sterker te beleven. Als een zwevend pad loopt het door het oostelijk deel van het gebied. Aan het vlonderpad wordt een uitkijplek en een verlaagde zone gekoppeld.

Ham wordt in het ruimtelijk uitvoeringsplan opgenomen als natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur met uitzondering van de locatie voor het speelbos waar geen overdruk grote eenheid natuur voorzien wordt.

Bastenakkers als agrarisch gebied met ecologisch belang.

De Sigmadoelstellingen voor Ham en Bastenakkers kunnen binnen de respectievelijke bestemmingen gerealiseerd worden.

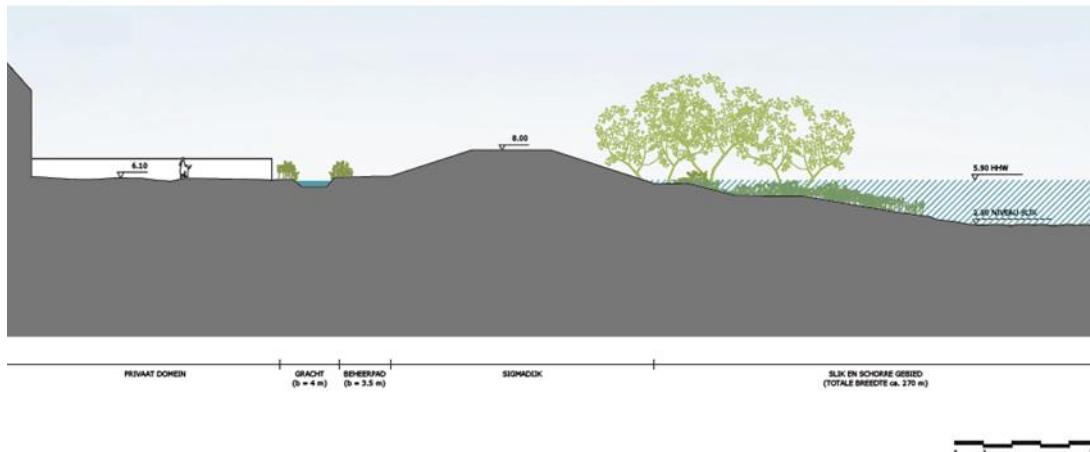
7.2.2 Deelgebied Voormalige zandwinningsput Melle

In de Zeeschelde heeft zich door de jaren heen een waardevol slik- en schorgebied ontwikkeld. In de actiefiche van het bekkenbeheerplan van het Benedenscheldebekken wordt als bindende randvoorwaarde vermeld dat 45,57 ha slik- en schorgebied met dezelfde ecologische kwaliteit als vandaag behouden moet blijven of aangelegd moet worden, evenals de realisatie van brede rietkragen en zones met oevervegetatie op het tijonafhankelijke deel.

Het project van de Vlaamse Waterweg voorziet in het realiseren van getijdennatuur in de voormalige zandwinningsput van Melle. Om de juiste omstandigheden te creëren voor de ontwikkeling van slik en schor moet de voormalige zandwinningsput verondiept worden. Om de dynamiek van de getijdenrivier in dit gebied binnen te brengen moet bovendien een bres van ongeveer 60 (op 2,5 meter TAW) tot 93 meter (op 8 meter TAW) lengte in de huidige Zeescheldedijk (rechteroever) worden gemaakt. Rond het gebied wordt een nieuwe ringdijk op Sigmahoogte (8 meter TAW) aangelegd, die de omgeving beschermt tegen overstromingen (ca. 1.000 m). Aan de westzijde van de voormalige zandwinningsput wordt de ontwikkeling van een brede schorzzone gestimuleerd.

Het gebied is potentieel laagdynamisch en biedt een goede beschutting tegen verstoring. De habitatkwaliteit van dit gebied wordt vergelijkbaar ingeschat als van het verloren habitat. Vlak voor de sluis gelegen zal het daar ook de mogelijkheid hebben om het tij te dempen.

Situering ringdijk en getijdennatuur voormalige zandwinningsput Melle ⁸

De zandwinningsput heeft momenteel de bestemming ontginningsgebied met nabestemming natuurgebied en wordt in dit ruimtelijk uitvoeringsplan opgenomen als natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur. Deze bestemmingswijziging houdt de realisatie van de nabestemming in. De Sigmadoelstellingen kunnen binnen deze bestemming gerealiseerd worden.

Inrichtingsplan aangetakte voormalige zandwinningsput van Melle ⁹

⁸ Inrichtingsplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle

⁹ Inrichtingsplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle

8 Specifieke beoordelingen en toetsen

8.1 Milieuverklaring plan-MER 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham'

In uitvoering van het decreet van 27 april 2007 houdende de wijziging van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) is voorafgaand aan de opmaak van dit ruimtelijk uitvoeringsplan een onderzoek tot milieueffectenrapportage gevoerd.

8.1.1 Algemeen

Milieueffectrapportage is een juridisch-administratieve procedure waarbij, voordat een activiteit of ingreep plaatsvindt, de milieugevolgen worden bestudeerd, besproken en geëvalueerd. Via het milieuonderzoek wordt getracht om de voor het milieu mogelijk negatieve effecten in een vroeg stadium van de besluitvorming te kennen zodat ze kunnen worden voorkomen of gemilderd. Op die wijze kan een voorgenomen plan zoals dit ruimtelijk uitvoeringsplan worden bijgestuurd. Het milieueffectrapport vormt bijgevolg een belangrijk instrument in de besluitvorming. Bij de opmaak van voorliggend plan is rekening gehouden met de effectbeoordeling en in voorkomend geval de daaruit volgende maatregelen om de effecten te milderen.

In overeenstemming met de Europese en Vlaamse regelgeving, die voorziet dat de overheid in een vroege fase de impact van een voorgenomen plan op het milieu nagaat door de opmaak van een milieueffectenrapport (plan-MER), werd in 2005 reeds een **strategisch plan-MER Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium** opgemaakt en goedgekeurd. De aanleg van overstromings- en natuurgebieden in Bastenakkers en Ham zijn twee van de in dit plan-MER onderzochte potentiële overstromingsgebieden. Op basis van dit onderzoek werd door de Vlaamse Regering een Meest Wenselijke Alternatief goedgekeurd.

In het MWeA van het Geactualiseerde Sipmaplan is Bastenakkers opgenomen als GOG met behoud van het huidige landgebruik. Het gebied Ham, onderzocht als potentieel overstromingsgebied (POG) tijdens de planvormingsfase van het Geactualiseerde Sigmaplan, was niet weerhouden als GOG in het MWeA. De latere grenscorrecties in het noorden van GOG Bastenakkers, in overleg met de landbouwsector om de effecten op de sector te beperken, leiden nadien tot het toevoegen van het gebied Ham als GOG, zodat de vereiste bijdrage aan de veiligheidsdoelstellingen tegen overstromingen behouden blijft. Daarna is Ham als GOG-GGG voorgesteld om ook aan de natuurdoelstellingen te kunnen voldoen. Voor de Scheldearm tussen Gentbrugge en Melle werd in het Meest Wenselijke Alternatief uitgegaan van een verhoging van de dijken tot in Gentbrugge.

Naar aanleiding van de verdere concrete uitwerking van de bescherming van de vallei van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Wetteren tegen overstromingen is het plan-MER 'Sigmaplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' opgemaakt. In dit onderzoek werden de milieueffecten van verschillende alternatieven voor de bescherming tegen hoogwater (verhogen dijken, plaatsen stormvloedkering, plaatsen van sluis, ... en inrichten van overstromings- en natuurgebieden) op plan- en projectniveau bekeken. Het zijn de relevante effecten en milderende maatregelen op planniveau die, voor de opgenomen gebieden, vertaald moeten worden in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

8.1.2 Inhoudelijke aspecten plan-MER Sigmaplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham

Het plan-MER bevat een weergave van de milieueffecten en van maatregelen om deze effecten te verhinderen of te beperken, de milderende maatregelen.

Omdat het plan-MER gericht is op de besluitvorming over een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is in het plan-MER duidelijk aangegeven welke maatregelen een vertaling kunnen en moeten krijgen in het ruimtelijk uitvoeringsplan. Het gaat dan met name om de maatregelen met een ruimtelijke weerslag die een toepassing moeten vinden op planniveau of in de planfase.

Effectbespreking

In het plan-MER zijn verschillende alternatieven onderzocht. Deze alternatieven hebben voornamelijk betrekking op de inrichting van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle: verhoging van de dijken, plaatsen stormvloedkering in Heusden, plaatsen sluis in Heusden met als doel het beschermen van het achterland tegen overstromingen. De deelgebieden Ham en de zandwinningsput krijgen in relatie tot de bestudeerde alternatieven een andere overstromingsfrequentie / natuurinvulling. Deelgebied Bastenackers is in alle alternatieven een Gecontroleerd OverstromingsGebied met landbouwgebruik.

De meeste effecten voor de **discipline bodem** worden tijdens de aanlegfase verwacht: verdichting van de bodem door transporten die vooral ter plaatse van de werfzones, werfwegen en grondstockagegebieden, die tijdelijk ingenomen worden, betekenisvol kunnen zijn. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met een zeer aanzienlijk grondverzet. Voornamelijk de bouw van de nieuwe ringdijken, de verhoging tot Sigmahoogte of de verbreding van bestaande dijken tot overloofdijken en de nodige onderhoudsbaggerwerken leveren een grote hoeveelheid grondverzet op. De huidige kwaliteit van een deel van de baggerspecie laat niet toe dat herbruik als bouwstof voor de dijken binnen het plan mogelijk is. Grote hoeveelheden zand en klei voor de dijken dienen van buiten het plangebied aangevoerd te worden. Het bodemgebruik zal ten gevolge van de werfzones tijdelijk wijzigen en op plaatsen waar de dijken voorzien worden of verbreed worden permanent wijzigen maar globaal gezien zal de wijziging van het bodemgebruik in het plangebied slechts beperkt zijn doordat het huidig bodemgebruik in de overstromingsgebieden (landbouw en natuur) tijdens de aanlegfase niet zal wijzigen.

Er worden tijdens de werkingsfase geen effecten meer verwacht op landbodems. Door afzetting van sediment in het ontpolderingsgebied of het overstromingsgebied Ham (GOG-GGG) dient rekening gehouden te worden met een tijdelijke (geringe) wijziging in bodemkwaliteit, samenhangend met de nog niet optimale waterkwaliteit van de Zeeschelde.

In de plan-MER werden geen milderende maatregelen geformuleerd met betrekking tot de **discipline bodem**.

Met betrekking tot de **discipline water** zullen de aanlegwerken geen impact hebben op de waterstanden van de zijwaterlopen. Tijdens de werken zal tijdelijke en beperkte vertroebeling van het water optreden ten gevolge van de onderhoudsbaggerwerken of oeverinrichting.

Tijdens de werkingsfase treden de overstromingsgebieden Bastenackers (GOG), Ham (GOG-GGG) en de ontpoldering te Melle in werking. De GGG-werking van Ham en het ontpolderd gebied zorgen voor een daling van de waterstanden bij normale stormvloeden, terwijl gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) tot een daling van hoge waterstanden bij gevaarlijke stormvloeden leidt. De inplanting van een sluis in combinatie met de ontpoldering te Melle, de optimalisatie van de hoogtes van de overloofdijken en het toevoegen van Ham als GOG-GGG heeft geen negatieve impact op de veiligheid tegen overstromingen.

Het plan betekent een verlies aan getijdynamiek en buffercapaciteit tijdens stormen in de zone stroomopwaarts de sluis. Dit verlies wordt gecompenseerd door nieuwe dynamiek en buffering in het ontpolderd gebied en in GOG-GGG Ham. Gezien het plan de nodige maatregelen voorziet om bijkomende wateroverlast op de zijlopen te vermijden worden op dit vlak ook geen negatieve effecten verwacht. Stroomafwaarts van de sluis wordt geen effect verwacht op de waterkwaliteit.

In de ontpoldering en de overstromingsgebieden dient, zolang de waterkwaliteit van de Zeeschelde niet optimaal is, de eerste jaren rekening gehouden te worden met een mogelijke impact op de grondwaterkwaliteit. Tijdens de werkingsfase zal de structuurkwaliteit van de Zeeschelde in zekere mate toenemen door de ontwikkeling van slikken en schorren in het ontpolderde gebied en in GOG-GGG Ham. Op termijn dient rekening gehouden te worden met sedimentatie in GOG-GGG Ham en het ontpolderd gebied in Melle waardoor de bergingscapaciteit bij stormomstandigheden kleiner kan worden.

In de plan-MER werden geen milderende maatregelen geformuleerd met betrekking tot de **discipline water**.

Voor de **discipline geluid en trillingen** zullen in de aanlegfase rooiingswerken (kettingzagen, hakselaar) voor aanzienlijke geluidshinder zorgen aan de omliggende woningen. De huidige dagbelasting kan hierbij aanzienlijk toenemen, en de geldende milieukwaliteitsnorm zal meestal overschreden worden. De machines zullen niet continu werkzaam zijn en zullen zich telkens verplaatsen (voortgang van de werken) waardoor de duur van de hinder beperkt zal zijn. Ook de werkzaamheden voor grondwerken, baggeren, aanleg of

verhoging van dijken, ... dichtbij woningen zullen geluidshinder veroorzaken. De ervaren hinderlijkheid tijdens de werken zal voor de omwonenden dicht bij de werkzaamheden als tamelijk slecht tot soms zeer slecht worden ervaren. De overeenkomstige milieukwaliteitsnorm zal hierbij meestal overschreden worden. De werken zijn weliswaar tijdelijk van aard, doch door de dichte ligging van de omliggende woningen tot de werkzaamheden dringen milderende maatregelen zich op.

Het verkeersgeluid ten gevolge van het vrachtwagentransport zal geen of een beperkte geluidshinder genereren. De uurlijkse intensiteit aan vrachtwagens is beperkt en zal slechts een verwaarloosbare toename genereren van het huidige wegverkeerslawaai. Het berekende Lden niveau ligt voor de eerstelijnsbebouwing langs de werf- en ontsluitingswegen beneden de principiële referentiewaarden voor wegverkeerslawaai.

Na de aanlegfase zijn geen significante effecten op het geluidsklimaat te verwachten ten gevolge van de werking van de overstromingsgebieden.

In de plan-MER werden geen milderende maatregelen geformuleerd met betrekking tot de **discipline geluid en trillingen**.

Voor de **discipline fauna en flora** zorgt het toevoegen van de voormalige zandwinningsput als ontpoldering, Ham als GGG en de riviernatuur in het stroomopwaartse deel van de sluis er voor dat met betrekking tot directe ecotoop- en biotoopwijzigingen het plan (inclusief verlies getijnatuur langs de Schelde stroomopwaarts van de sluis) met betrekking tot estuariene habitats, riet- en moerasvegetaties, viswaters en leefgebieden van vogels neutraal tot positief scoort, er wordt een behoud of toename van deze vegetaties/natuurtypes verwacht.

Met betrekking tot bos(oppervlakte) wordt geen noemenswaardig verlies verwacht en wat betreft de oppervlakte soortenrijke cultuurgraslanden wordt een verlies opgetekend.

Bodemverstoring met mogelijke effecten op vegetaties door onregelmatige overstroming in Bastenakkers wordt als weinig belangrijk beschouwd gezien de lage frequentie, het huidig landbouwgebruik en de lage natuurwaarden in Bastenakkers.

Rustverstoring tijdens de aanlegwerken door geluid en visuele hinder zullen tijdelijk negatieve effecten veroorzaken maar bijzondere kwetsbare gebieden zoals bosgebieden of natuurgebieden worden niet bedreigd. Het verdwijnen van verstoringgevoelige soorten wordt niet verwacht. Door de recreatie en scheepvaart is in bepaalde seizoenen een zekere rustverstoring voor bepaalde vogelsoorten te verwachten.

In de plan-MER werden geen milderende maatregelen geformuleerd met betrekking tot de **discipline fauna en flora**.

Inzake **landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie** zullen tijdens de aanlegfase tijdelijke negatieve landschappelijke effecten te verwachten zijn ter hoogte van de werfzones, werfwegen en door de aanwezigheid van grondstocks op verschillende plaatsen in het gebied.

De herinrichting van de zandwinningsput wordt globaal positief beoordeeld, hoewel de landschappelijke effecten eerder beperkt zijn. Enkel de bewoning die direct aansluit bij het gebied zal negatieve effecten ondervinden door de ringdijk rond het gebied.

De impact op het gebied Bastenakkers is in eerste instantie te wijten aan de ringdijk met gracht. Gezien de beperkte hoogte van de dijk en de continuïteit in het landgebruik wordt de impact als beperkt beschouwd.

De meeste negatieve impacten worden verwacht in het gebied Ham. Het zeer complexe programma voor het gebied zorgt ervoor dat de bestaande landschappelijke waarden in het gebied sterk worden verstoord, zowel bij de functie GOG als GOG-GGG. Door zoveel gebruikseisen te verenigen, wordt het moeilijk om de samenhang in het gebied te vrijwaren. Bovendien wordt er sterk ingegrepen in het reliëf, waardoor laaggelegen gebieden worden opgehoogd en andere dan weer afgegraven. Verder dwarsst de toekomstige dijk de oude meander waardoor de leesbaarheid van het landschap sterk achteruitgaat. Het voorliggende plan herstelt een deel van de oude meander hetgeen als positief wordt beoordeeld. De aanleg van de dijk zorgt voor een verstoring van de samenhang. De dijk sluit aan bij bijkomende verstoringen die gepland worden door het gemeentelijk RUP (speelbos, bufferbekkens). Als eindresultaat blijft enkel de vorm van de oude meander over. De samenhang tussen de verschillende delen van dit landschap en met de aangrenzende gebieden wordt ernstig verstoord. Dit is onvermijdelijk bij de aanleg van overstromingsgebieden: het bestaande landschap maakt plaats voor een nieuw landschap, wat per

definitie negatief is voor het bestaande landschap. Mogelijke milderingen zoals flauwere dijktafsluitingen e.d. zijn reeds geïntegreerd in het project.

In de plan-MER werd met betrekking tot de **discipline landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie** volgende milderende maatregel geformuleerd :

Voor elke terreinwijziging –met inbegrip van tijdelijke ingrepen zoals grondstockage- is een archeologisch advies noodzakelijk en moeten zowel de mogelijkheden voor verkennend of preventief onderzoek (bv. veldprospectie of grondboringen) als voor uitgebreid archeologisch vooronderzoek (opgravingen) in de planning en uitvoering van de infrastructuur worden voorzien.'

Voor de uitvoering van deze milderende maatregel wordt verwezen naar de bestaande sectorregelgeving die de bescherming van het archeologisch erfgoed garandeert en die geldig blijft, ongeacht de bepalingen in voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan, zodat deze maatregel geen concrete vertaling vereist in de bepalingen van voorliggend GRUP.

Voor de **discipline mens** gaat de aanlegfase, ten gevolge van de verschillende werfzones, onvermijdelijk gepaard met een aantal negatieve maar hoofdzakelijk tijdelijk effecten op het menselijk gebruik van de ruimte. Het plan zal tijdens de duur van de werkzaamheden of een bepaalde fase van de werkzaamheden geringe negatieve effecten hebben op de bereikbaarheid voor gemotoriseerd en langzaam verkeer, zal aanleiding geven tot bijkomende verkeersgeneratie en de daarmee samenhangende hinder en zal de leesbaarheid en het gebruikerscomfort tijdelijk en plaatselijk doen dalen.

Matig negatieve effecten worden tijdens de aanlegfase verwacht met betrekking tot het functioneel ruimtegebruik, het medegebruik, de organisatie (toegankelijkheid) en de veiligheid.

Tijdens de werkingsfase worden positieve effecten verwacht met betrekking tot de (betere) wisselwerking met de ruimtelijke context, de bereikbaarheid en verkeersgeneratie, het medegebruik en de ruimtebeleving (leesbaarheid en gebruikerscomfort). Deze hebben overwegend te maken met het optimaliseren van het langzaam verkeersnetwerk.

Negatieve elementen bij het plan zijn de wijzigingen in functioneel ruimtegebruik en vooral de grondinnames (in Bastenakkers en Ham) en de daaruit voortvloeiende verminderde gebruikskwaliteit voor landbouw en hinder.

In de plan-MER werden geen milderende maatregelen geformuleerd met betrekking tot de **discipline mens**.

8.2 Passende beoordeling ten aanzien van als speciale beschermingszones te beschouwen gebieden

Het decreet Natuurbehoud bepaalt dat ieder plan dat - afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's - een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een als speciale beschermingszone te beschouwen gebied kan veroorzaken, dient onderworpen te worden aan een passende beoordeling.

Het gaat om gebieden die door de Vlaamse regering zijn voorgesteld of aangewezen zijn als Speciale Beschermingszone in toepassing van de Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG van 02.05.1979) en de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG van 21.05.1992).

Het deelgebied 'Voormalige ontginningsput Melle' werd ingekleurd als SBZ-H. Andere deelgebieden van deze Speciale Beschermingszone en worden door dit RUP niet beïnvloed.

Voor de uitgebreide passende beoordeling verwijzen wij naar hoofdstuk 8 en 9 van het plan-MER 'Sigmaplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham'

Samenvatting passende beoordeling.

Op basis van de passende beoordeling kan geconcludeerd worden dat er geen significant negatieve effecten op het Habitatrichtlijngebied 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' verwacht worden door het plan, mits parallel met de sluis een groenstructuur wordt voorzien, ten behoeve van vlermuizen. Volgende stellingen zijn geldig voor het plan :

- Het plan heeft een gunstige invloed op de natuurlijke kenmerken, of meer specifiek op de essentiële abiotische karakteristieken en de vitale factoren, van het gebied.

- Het plan heeft geen tot een gunstige impact op de Europese habitats voor de relevante SBZ-gebieden qua oppervlakte, ruimtelijke spreiding, structuur en kwaliteit.
- Het plan heeft geen tot een positieve invloed op het bereiken van een gunstige staat van instandhouding voor de aangemelde en nagestreefde habitats binnen de relevante SBZ-gebieden.
- Het plan heeft geen potentiële impact op de leefgebieden van soorten voor de relevante SBZ-gebieden qua oppervlakte, ruimtelijke spreiding en structuur.
- Het plan heeft geen potentiële impact op het bereiken van een gunstige staat van instandhouding voor de aangemelde en nagestreefde soorten binnen de relevante SBZ-gebieden.

Het Agenschap voor Natuur en Bos heeft op 28 juli 2014 deze passende beoordeling gunstig geadviseerd.

8.3 Veiligheidsrapportage

In zijn advies van 18 februari 2019 stelt het Team Externe veiligheid dat er geen ruimtelijke veiligheidsrapport moet worden opgemaakt.

8.4 Watertoets

Het decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003 stelt dat de watertoets moet toegepast worden op alle overheidsbeslissingen inzake vergunningen, plannen of programma's.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is gericht op behoud van de onbebouwde openruimte voor landbouw, natuur en bos.

In functie van veiligheid en watergevoeligheid worden in de vallei van de Schelde speciale maatregelen getroffen. Enerzijds worden er in uitvoering van het Sigmaproject 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenackers-Ham' gecontroleerde overstromingsgebieden aangelegd.

De overige gebieden opgenomen binnen dit ruimtelijk uitvoeringsplan maken eveneens deel van de Scheldevallei. Deze gebieden werden bestemd als natuurgebied of agrarisch gebied met ecologisch belang, hetgeen het bouwvrij karakter van deze gebieden garandeert. Deze keuze van de bestemmingen is maximaal afgestemd op het fysisch systeem en het daartoe behorende watersysteem en de aanwezige ecologische kwaliteiten en potenties.

Gelet op de specifieke stedenbouwkundige voorschriften die m.b.t. de waterbergingsfunctie van het gebied opgenomen zijn en die het behoud van het waterbergend vermogen garanderen, kan gesteld worden dat het plan in overeenstemming is met de doelstellingen vanuit het integraal waterbeleid.

Om deze redenen kan geconcludeerd worden dat het plan geen betekenisvolle negatieve impact zal hebben op het watersysteem. Blijft uiteraard dat aanvragen voor stedenbouwkundige vergunningen onderworpen blijven aan de bepalingen van de watertoets en indien nodig op dat niveau bijkomende remediërende of compenserende maatregelen opgelegd kunnen worden.

9 Ruimtebalans

De invloed van de bestemmingswijzigingen in dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan op de ruimtebegroting uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) is weergegeven in onderstaande tabel.

Bestemmingscategorie	Voor	Na	Verschil
Reservaat en natuur	18 ha	45 ha	+ 27 ha
Overig groen	2 ha	0 ha	- 2 ha
Landbouw	105 ha	96 ha	- 9 ha
Overige bestemmingen	16 ha	0 ha	- 16 ha
GEN in overdruk	0 ha ¹⁰	42 ha	+ 42 ha
Totale oppervlakte	141	141	/

¹⁰ Via afbakening procedure natuurdecreet 'VEN eerste fase' (Besluit Vlaamse Regering 18 juli 2003).

10 Stedenbouwkundige voorschriften

10.1 Vertaling naar verordenende stedenbouwkundig voorschriften

Verordenende stedenbouwkundige voorschriften	Toelichting bij de verordenende stedenbouwkundige voorschriften
<div data-bbox="264 465 531 607" style="text-align: center; border: 1px solid black; background-color: #e6f2e6; padding: 5px;"> <p>AGEB</p> </div> <p data-bbox="264 616 751 640"><i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie 'landbouw'.</i></p> <p data-bbox="264 645 654 669">Artikel 1. Agrarisch gebied met ecologisch belang</p> <p data-bbox="264 683 341 707">Artikel 1.1</p> <p data-bbox="264 728 635 752">Het gebied is bestemd voor beroepslandbouw.</p> <p data-bbox="264 768 783 815">Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de landbouwbedrijfsvoering van landbouwbedrijven zijn toegelaten.</p> <p data-bbox="264 819 756 866">Het oprichten van gebouwen en vergelijkbare constructies en verhardingen is niet toegelaten.</p> <p data-bbox="264 873 820 943">In het agrarisch gebied met ecologisch belang zijn de bovenvermelde handelingen slechts toegelaten voor zover de natuurwaarden van het gebied in stand gehouden worden.</p> <p data-bbox="264 949 820 1019">Alle handelingen voor de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van de natuur, het natuurlijk milieu en de landschapswaarden zijn toegelaten.</p> <p data-bbox="264 1234 344 1258">Artikel 1.2</p> <p data-bbox="264 1272 600 1296">Handelingen die nodig of nuttig zijn voor:</p> <ul data-bbox="264 1301 826 1552" style="list-style-type: none"> - het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien, - het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie, - het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden en het voorkomen van droogte, - het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuur tegen overstromingen <p data-bbox="264 1559 786 1606">zijn toegelaten voor zover daarbij gebruik wordt gemaakt van de technieken van natuurtechnische milieubouw.</p> <p data-bbox="264 1612 826 1704">De in artikel 1.1 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheerfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.</p>	<p data-bbox="850 683 1326 707">Toelichting bij de bepalingen over de landbouwactiviteiten</p> <p data-bbox="850 723 1393 792">Onder landbouw wordt verstaan landbouw in de ruime zin van het woord namelijk het beroepsmatig kweken van planten of dieren voor de markt en niet voor recreatieve doeleinden.</p> <p data-bbox="850 799 1406 936">In het agrarisch gebied met ecologisch belang is conform het natuurdecreet een natuurvergunning nodig voor het wijzigen van vegetatie en het voor het wijzigen van kleine landschapselementen (of hun vegetatie). Volgende activiteiten zijn natuurvergunningplichtige wijzigingen van een vegetatie in agrarisch gebied met ecologisch belang:</p> <ul data-bbox="850 943 1406 1218" style="list-style-type: none"> - het afbranden van een vegetatie; - het met mechanische of chemische middelen vernietigen, beschadigen of doen afsterven van een vegetatie, tenzij wanneer dat gebeurt op percelen met cultuurgewassen; - het wijzigen van het reliëf met inbegrip van nivellering van het microreliëf; - het rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, dichten alsook het wijzigen van het overstromingsregime van vegetatie; - het wijzigen van historisch permanente graslanden, met inbegrip van het daaraan verbonden microreliëf en poelen. <p data-bbox="850 1234 1233 1258">Toelichting bij de bepalingen over waterbeheer</p> <p data-bbox="850 1272 1393 1386">In de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing een nevengeachte functie. Daaronder worden minstens de overstromingsgevoelige gebieden aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.</p> <p data-bbox="850 1393 1406 1507">Handelingen in functie van behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bijvoorbeeld hermeandering, verbreden of herinrichten van de bedding, herwaarderden winterbed, vertragen waterstroomsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding...</p> <p data-bbox="850 1514 1406 1561">Handelingen in functie van het verbeteren van de waterkwaliteit zijn bijvoorbeeld buffering van waterlopen tegen vervuiling...</p> <p data-bbox="850 1568 1406 1637">Handelingen in functie van het verbeteren van de verbindingsfunctie van waterlopen zijn bv. het opheffen barrières, behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden...</p> <p data-bbox="850 1644 1406 1736">Handelingen voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van overstromingsgebieden zijn bijvoorbeeld specifieke infrastructuur zoals dijken, stuwen, of pompinstallaties.</p> <p data-bbox="850 1742 1406 1856">Voor bebouwing bestemde gebieden zijn o.m. woongebieden en bedrijventerreinen... De specifieke stedenbouwkundige voorschriften in de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen geven uitsluitend over welke (delen van) gebieden als "voor bebouwing bestemd" beschouwd moeten worden.</p> <p data-bbox="850 1863 1406 2000">In de stedenbouwkundige voorschriften is bepaald dat de overige functies in rivier- en beekvalleien de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem moeten respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen.</p> <p data-bbox="850 2007 1406 2054">Vergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet integraal waterbeleid.</p>

Verordenende stedenbouwkundige voorschriften	Toelichting bij de verordenende stedenbouwkundige voorschriften
	<p>De technieken van natuurtechnische milieubouw zijn een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zoveel als mogelijk te behouden of ze te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot "milieuvriendelijke" oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de Vademecums Natuurtechniek (http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek).</p>
<div data-bbox="264 445 533 591" style="background-color: #92d050; text-align: center; width: 168px; height: 65px; margin-bottom: 10px;"> N </div> <p><i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie 'natuur en reservaat'.</i></p> <p>Artikel 2. Natuurgebied</p> <p>Artikel 2.1</p> <p>Het gebied is bestemd voor de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van de natuur, het natuurlijk milieu en bos.</p> <p>Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur, het natuurlijk milieu en van de landschapswaarden zijn toegelaten.</p> <p>Het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur in functie van de sociale, educatieve en recreatieve functies van het natuurgebied is toegelaten voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht van het natuurgebied niet overschreden wordt.</p> <p>Artikel 2.2</p> <p>Handelingen die nodig of nuttig zijn voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien, - het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie, - het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden en het voorkomen van droogte, - het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuren tegen overstromingen 	<p>Toelichting bij de bepalingen over natuur</p> <p>In het natuurgebied is de hoofdfunctie natuur.</p> <p>Onder bos wordt begrepen ecologisch beheerd bos zoals bedoeld in het Bosdecreet.</p> <p>Het aanbrengen van infrastructuren voor het beheer van het gebied als natuurgebied is mogelijk. Die infrastructuren zijn onder meer: veekerende raster- of schuilplaatsen voor dieren die ingezet worden bij het beheer van het gebied.</p> <p>Conform de bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zijn handelingen gericht op het sociale-culturele of recreatieve medegebruik vergunbaar voor zover ze door hun beperkte impact de verwezenlijking van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen.</p> <p>Kleinschalige infrastructuur voor de sociale, educatieve of recreatieve functie van het natuurgebied zijn bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorzieningen gerelateerd aan het onthaal van bezoekers zoals informatieborden, wegwijzers, fietsenstallingen, parkeervoorzieningen, picknicktafels, zitbanken, vuilnisbakken... - voorzieningen gerelateerd aan het al dan niet toegankelijk maken van het natuurgebied voor recreatief medegebruik zoals toegangspoortjes, afsluitingen, knuppelpaden, vogelkijkhutten... <p>Handelingen van algemeen belang zijn toelaatbaar op basis van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Daaronder vallen ook de aanleg van fiets- en wandelpaden, de herinrichting of aanpassing van lokale wegen, de aanleg van lokale nutsleidingen (elektriciteit, aardgas, drinkwater, telecommunicatie, afvalwater...).</p> <p>In de stedenbouwkundige voorschriften worden geen bepalingen opgenomen m.b.t. zonevrije woningen en andere constructies, niet zijn de woningbouw. Voor deze woningen en constructies gelden de bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening inzake de basisrechten voor zonevrije constructies:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Volgens deze bepalingen is in natuurgebied enkel het bestendigen van de bestaande vergunde woningen en constructies en het verbouwen binnen het bestaande volume toegelaten. Uitbreiden is niet toegelaten. - Herbouw binnen vergund of vergund geacht volume, met een maximum van 1000 m³ voor woningen, is enkel toegelaten na vernietiging of beschadiging door een vreemde oorzaak (bv. brand...) die de eigenaar niet kan worden toegerekend (cfr. VCRO). <p>Toelichting bij de bepalingen over waterbeheer</p> <p>In de rivier- en beekvalleien is waterbeheer(sing) een nevenschikte functie. In de rivier- en beekvalleien is waterbeheer(sing) een nevenschikte functie. Daaronder worden minstens de overstromingsgevoelige gebieden aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.</p> <p>Handelingen in functie van behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bijvoorbeeld hermeandering, verbreden of herinrichten van de bedding, herwaarderden winterbed, vertragen waterstroomsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding...</p> <p>Handelingen in functie van het verbeteren van de waterkwaliteit zijn bijvoorbeeld buffering van waterlopen tegen vervuiling...</p>

Verordenende stedenbouwkundige voorschriften	Toelichting bij de verordenende stedenbouwkundige voorschriften
<p>zijn toegelaten voor zover daarbij gebruik wordt gemaakt van de technieken van natuurtechnische milieubouw</p> <p>De in artikel 2.1 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheerfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.</p>	<p>Handelingen in functie van het verbeteren van de verbindingfunctie van waterlopen zijn bijvoorbeeld het opheffen barrières, behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden...</p> <p>Handelingen voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van overstromingsgebieden zijn bijvoorbeeld specifieke infrastructures zoals dijken, stuwen, of pompinstallaties.</p> <p>Voor bebouwing bestemde gebieden zijn o.m. woongebieden en bedrijventerreinen... De specifieke stedenbouwkundige voorschriften in de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen geven uitsluitend over welke (delen van) gebieden als "voor bebouwing bestemd" beschouwd moeten worden.</p> <p>In de stedenbouwkundige voorschriften is bepaald dat de overige functies in rivier- en beekvalleien de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem moeten respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen.</p> <p>Vergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet integraal waterbeleid.</p> <p>De technieken van natuurtechnische milieubouw zijn een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zoveel als mogelijk te behouden of ze te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot "milieuvriendelijke" oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de Vademecums Natuurtechniek (http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek).</p>
<p>Artikel 2.3</p> <p><i>Aanduiding in overdruk</i> <i>Het gebied behoort tot de bestemmingscategorie van de grondkleur.</i></p> <p>Het in overdruk aangeduide gebied is een grote eenheid natuur.</p>	<p>Toelichting bij de bepalingen over de overdruk grote eenheid natuur</p> <p>Dit gebied wordt beschouwd als een Grote Eenheid Natuur (GEN) in de zin van het decreet Natuurbehoud en in die zin als een onderdeel van het Vlaams Ecologische Netwerk. Alle bepalingen van het decreet Natuurbehoud betreffende grote eenheden natuur zijn van toepassing in dit gebied.</p> <p>In voorkomend geval is een vastgesteld managementplan Natura 2000 bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied. Een dergelijk managementplan wordt als een afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor bovenvermelde handelingen.</p>

10.2 Op te heffen stedenbouwkundige voorschriften

De stedenbouwkundige voorschriften van de overlappende delen van het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' (KB 14/09/1977 gewijzigd bij KB 28/10/1998) worden met dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgeheven.